

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: do 30 petih vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati petih vrst á 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1.50, 8 in več 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D. Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu
		v Ljubljani	po pošti	
12 mesecev	...	Din 240.—	Din 240.—	Din 360.—
6	...	120.—	120.—	180.—
3	...	60.—	60.—	90.—
1	...	20.—	20.—	30.—

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Politika fantastov.

G. Davidović potuje v soboto iz Beograda v Zagreb, odtod na Sušak in po dalmatinski obali do Dubrovnika. Peščica prečanskih demokratov, ki se prisega na njegovo zastavo, ga je pozvala v zadnji uri, da ji pomaga organizirati nekaj mestnih odborov in na ta način oživiti prečansko demokratsko stranko. Po zagrebških listih najdemo lakonično kratko vest, da bo G. Davidović na potu v Dalmacijo spremljali veleugledni srbijski, hrvatski in tudi slovenski politiki. Mi zmanj povprašujemo po uglednih slovenskih politikih, ki bi bili pripravljeni podpirati akcijo G. Davidovića. Saj je ta akcija namenjena klerikalni stranki. V posrečenem slučaju bi vzpostavljala klerikalno avtonomijo Slovenije, to se pravi zakonodajno strahovladno klerikalne gospode v ljubljanski in mariborski oblasti. Takih naprednih gospodov v Sloveniji ni. G. Davidović bo potoval po kršni Dalmaciji že sam, da organizira peščico malkontentov v prečansko »stranko«.

Davidovićevo pot v Zagreb in v Dalmacijo je tudi radi tega zanimiva, ker se izogiba Slovenije in s tem sama dokazuje, da G. Davidović v Sloveniji nima niti enega domačega prišča. Tudi se po pravici vprašamo, zakaj hiti G. Davidović organizirati demokratsko stranko po Hrvatskem in po Dalmaciji, ki je vendar sklenil sporazum z opozicijskimi strankami iz hrvatskih pokrajin in so s tem ti deli naše države že prisvojili tisto politično smernico, ki jo smatra za edino pravilno.

Pokrajine, ki so že na pravi poti, ni vendar organizirati v Davidovićevo stranko?

Pot v Zagreb in Dalmacijo potrjuje torej, da je nastopila za G. Davidovića potreba organizacije demokratskih prištev v hrvatskih in dalmatinskih krajih in da je to potrebo iskati v nesoglasju, ki je nastopilo med sedanjimi hrvatskimi strankami, zlasti med G. Davidovićem in G. Radićem. G. Radić vendar ne more biti zaveznik G. Davidovića in mu istočasno dovoljevati, da na hrvatskem teritoriju odvajata hrvatske volilce in da jih organizira v Davidovićevo, do sedaj še jugoslovensko demokratsko stranko, ki se bistveno razlikuje od programa samohrvatskih in federalističnih strank.

G. Radić je odšel v Moskvo! G. Davidović uvideva, da so s tem premljene vse vezi med HRSS in ostalim

opozicijskim blokom. Radić je znoval dokazal, da ne razume žilave in postopne politične borbe, kjer je treba doslednosti ter verne zvestosti s svojimi političnimi prijatelji. Kar preko noči, ne da bi se z njimi posvetoval, je zapustil Dunaj in svojo »dunajsko politično linijo«, to se pravi sodelovanje z jugoslov. opozicijskimi strankami, vztrajanje na parlamentarnem bojišču ter delovanje v okvirju naših obstoječih jugoslovenskih zakonov. Čisto fantastično je odšel v Moskvo in stopil v zvezo z neko nepopolno in povsem revolucionarno in megleno internacionalno seljaškega boljševizma, ki mu po vseh zakonih človeške pameti ne more dnesti niti trohice političnega uspeha. — Nade, ki so jih stivali jugoslovenski zemljoradniki v Radićevo »dunajsko linijo« v njegovo parlamentarno sodelovanje, v njegovo izpreobračanje k realni in pozitivni politiki, vsi upi v veliko združeno zemljoradniško stranko Jugoslavije so splavali po vodi!

Ravno tako fantastično se je končala politika opozicijskega bloka. G. Davidović potuje v Zagreb in po Dalmaciji, da organizira paberke svoje stranke in ustanovi dva, tri mestna odbora na Sušaku, v Šibeniku in v Splitu. To je najboljši dokaz za porazno stanje, v katerega je pahnili G. Radić celokupni opozicijski blok, ko se je odpravil v Moskvo in se pridružil fantastični boljševiški Organizaciji zelene internacionalne.

Radić se moti, če misli, da s tem pridobi glasove jugoslovanskega proletariata. Ta proletarijat je prosvetljen in ima veliko število ambicioznih voditeljev, ki se še sami med seboj ne moremo sporazumeti, kaj šele, da se podredijo G. Radiću in njegovim fantazijam! G. Radiću se je zadelo v hipnem navalu fantastične kombinacije, da po ponesrečeni akciji opozicijskega bloka lahko združi pri bodočih volitvah jugoslovensko seljaštvo z jugosloven. proletariatom in na ta način preko Moskve osvoji večino prihodnje narodne skupščine. Tu se je valal. Boljševiške blaginje za mednarodno propagando so prazne, jugoslovenski proletarijat mu ne more slediti na slepo srečo in tudi naš seljak, naš hrvatski seljak že uvideva, da s tem tribunom ni nič in da se je treba podati na drugo pot, na blagodejno pot sodelovanja z državno, ljubezno do domovine, kmetijske samopomoči, oblaštne samouprave, materialnega in kulturnega

napredovanja. Hrvatski seljak si premisli, dobro premisli, predno zopet od svoje glasove za mednarodno eksperimente političnega fantastičnega!

Petletna izkušnja ga je prepričala, da so druga vprašanja bolj pereča in da je treba v prvi vrsti skrbeti za sebe, za kmetijski stan in nato in ali sploh ne za avanture pokvarjenega gosposkega tribuna.

S politiko fantastičnih gospodov, ki se igrajo politiko, je treba prenehati. Tudi G. Davidović je dokazal v zadnjem času, da je fantasta, da je čete, ki

ga lahko zapeljejo prijatelji, kakor hočejo.

G. Davidović se sedaj pridružuje G. Radiću in in ostalim jugoslovenskim političnim fantantom. Najprej so se prijavili komunistični diktatorji, nato so sledili federalistični diktatorji in bolj skromni avtonomistični oosporarji, končno se je vsem skupaj pridružil G. Davidović, da dokaže, kako blizu sta si politična nesposobnost in naivnost, fantasti in otročaji.

In takim političnem naj bi prepuštili državo!

Razpust narodne skupščine?

Priprave ministrskega predsednika. — Temeljna rekonstrukcija vlade.

— Beograd, 13. junija. (Izv.) Politično življenje je danes dopoldne postalo zelo živahno. Ministrski predsednik Nikola Pašić končava delo za temeljno rekonstrukcijo vlade, ki bo istočasno vlada z velikimi nalogami. Ni izključena možnost, da bo ta vlada, delno rekonstruirana, obenem tudi volilna vlada, kar je želja ministrskega predsednika, celotnega radikalnega kluba in samostojnih demokratov.

Vršiti se imajo volitve, ker je razvojni notranjopolitičnih dogodkov prišel tako daleč, da je potreben apel na narod. V rekonstruirano vlado bodo vstopile nove osebe, agilne in sposobne, da bodo mogle izvršiti velike dane jim naloge. Poleg izstopa nekaterih ministrov in vstopa novih moči v vlado pa je pričakovati tudi važne osebne spremembe v ostalih ministrskih resorih. Nekateri

ministri bodo zamenjali svoje portfelje z drugimi važnejšimi.

Rekonstrukcija vlade se izvrši, kar je bilo že večkrat javljeno, v najkrajšem času.

Na pravoslavne praznike Duhova, to je v nedeljo, prispe ministrski predsednik Nikola Pašić na Bled, da poroča Nj. Vel. Kralju Aleksandru I. o sedanjih notranjih in zunanjih situaciji države. Pri tej priliki, kakor javljeno, bo kralj podpisal ukaz o imenovanju novih ministrov ozir. bo odobril temeljno rekonstrukcijo sedanjice vlade nacionalnega bloka.

Kakor v dobro informiranih političnih krogih zatirajo, ni izključeno, da kralj obenem podpiše ukaz o razpustu narodne skupščine in o razpisu novih volitev.

Italijanski socialistični poslanec tajno izginil.

Viharna seja rimskega parlamenta. — Mussolinijeva izjava. — Poslanec Matteotti odpeljan v avtu iz Rima.

— Rim, 13. junija. (Izv.) Zbornica je včeraj nadaljevala razpravo o proračunu. Spočetka je bila seja dokaj mirna in dvorana skoraj do polovice prazna. V razpravo o začasnem proračunu je poseglo pet govornikov. Velika živahnost in skoraj vznemirjenost je nastala v zbornici, ko je se je prijavil k besedi ministrski predsednik Mussolini. Dvorana se je mahoma napolnila in vsi poslanci so hoteli iz hodnikov v dvorano, da slišijo Mussolinijev izjavo, prepričani so bili, da bo šef vlade podal važno izjavo o misteriozni odvedbi unitarističnega poslanca Matteottija, ki je bil sicer zelo mlad, toda odločen in agilen nasprotnik fašistovske stranke, posebno nje organizaciji, v katere se je

moralo vpisati italijansko delavstvo. Ob veliki napetosti je Mussolini izjavil:

»Mislim, da zbornica z veliko nestrpnostjo pričakuje vesti o usodi posl. Matteottija, ki je v terek popoldne nepričakovano izginil v okoliščinah, ki niso še natančneje ugotovljene, vendar je opravičeno mnenje, da se je zgodil zločin, ki bo, če se je zgodil, gotovo vzbudil ogorčenje vlade in parlamenta. Sporočam zbornici, da sem takoj, kakor hitro je bila o stvari obveščena policija, dal njej nalog, da se poizveduje po Rimu, izven Rima v drugih mestih in tudi na meji o usodi Matteottija. Policija je hitro ukrenila vse mogoče, da bi prišla na sled sumljivim elementom. Stori vse, da razčisti zadevo in da

krivce aretira ter jih izroči pravici«.

To izjavo o tajnstveni usodi poslanca Matteottija, o čemur smo že včeraj kratko javili, je zbornica molče in mirno vzela na znanje. V Rimu je nastala prava zbežanost, osobito med opozicijskimi poslanci, ko so šele po dveh dneh izvedeli, da je Matteotti misteriozno izginil iz Rima. Poslančeva soproga je izjavila poslancem-tovarišem, da je Matteotti zapustil svoj dom okoli 16. popoldne in da je nesel s seboj več aktov, ker je hotel v terek na popoldanski seji govoriti o začasnem proračunu. Matteotti je bil fašistom trn v peti in niso mogli trpeti v zbornici njegove ostre kritike. Že za časa prestolne debate je prišlo med njim in fašisti do ostrih konfliktov.

Zbornični predsednik Rocco je za Mussolinijem izjavil, da je takoj, kakor hitro je izvedel za dogodek, stopil v stike z ministrskim predsednikom in je dal obema parlamentarnima kvestorjem nalogo, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpirata poizvedovanje o poslančevi usodi. Izjavil je dalje, da zbornica gotovo želi, da se zadeva v najkrajšem času razjasni in da se Matteotti čimprej vrne svoji rodbini in javnemu življenju.

Poslanec Gonzales (unitar. soc.) je svečano izjavil: Ugotavljam, da se je moglo v Rimu na sedežu parlamenta, ko je zbornica odprta, napasti in odpeljati opozicijskega poslanca in da je danes že tretji dan, ko ničesar ne vemo o njega usodi. Besede ministrskega predsednika in predsednika zbornice ni, so take, kakor smo jih pričakovali. — Smrdi o krivdi uprave. V imenu svojih tovarišev ob solidarnosti vse opozicije naznanjam parlamentu in vsei državi ta strahoviti čin, ki nima primere v zgodovini našega parlamenta.

Posl. Chiesa (republ.) je vskliknil: »Ministrski predsednik molči! Je so-kriv!«

Na ta medklje je nastal v zbornici velikanski vihar. Fašisti so ogorčeni in razjarjeni navalili proti republikancem in opoziciji. Fašistovski poslanec Battai je pograbil za naslonjač ter ga vrgel v sredo dvorane. Vsi fašisti so bili po koncu ter unisono kričali, da mora Chiesa prepričati žaljive besede. Fašist Iglori je skočil proti Chiesi ter ga hotel dejansko napasti, kar so pa preprečili mirnejši poslanci. Krik in vik vkljub pomirjevanju predsednika ni zlepa ponehal. Končno je vihar poлегel.

Posl. Chiesa je dobil besedo ter je kratko izjavil: »Izrekel sem eno besedo, da naj ministrski predsednik govori. Ta je ostal nem ter se ni premaknil.«

DR. IVAN ROBIDA:

5

Rože ob potu.

Pisar: Le mirno, mojster! — Menda ni posebej treba utrditi, da o zakonu govoriti še v sanjah mrzličnih ne gre.

Tomaž: Dovolj, in ne besede več!

Pisar: Pač! Gospod grof vam v poravnavo popolno tu ponuja spravo, — za vse kar bilo, morda bo — beneških rumenjakov sto.

(Polož mošnjo na mizo.)

Tomaž: (radi nesramnosti osupel, ne najde takoj besede) To naj bo res? Li vidim prav? Denar za čast, ime pošteno, za kri, življenje izgubljeno? — Jeli mogoče? Slišim prav? O ti zavratna, verolomna, svojat, brezsrčna plemiška, vsa brez vesti in brez srca!

(divje)

Pisar: (nesramno) Beseda vaša ni baš skromna —

izbrana tudi ne ... Gospod Tomaž ...

Tomaž: (v nerasčajoči jezi)

Ej, slabo, slabo me poznaš, gospode čedne hlapec tak. — Iz hiše vun! — naprej čez prag ti in denar ogabni tvoj.

Pisar: (se stisne skozi duri, cinično)

Svēt glava vsaka ima svoj!

V. prizor.

(Tomaž sam.)

Le moja ne! — — —

Kaj naj storim?

O mojih slutenj mrki svit! Kot sredi morja brod razbit v temi brez jamborjev, krmila, ko žene neizprosna sila viharja ga v propast. — se zdim. Kdo mi pomaga, ubogi bož?

(Se vsede na stol in zre uničen tožno predse.)

O ti nesrečni moj otrok!

Kako sem ljubil te, gojil,

se rasti tvoje veselil.

Kot v polju cvetnem tihi lan

v pomladi pozni zasejan vzbrstela in vscvetela si, v sé solnca kos zajela si, toploto si prelila v glas, luč v zlati lan pa svojih vlas, ki cvetja modrega ti smeh njegov je plah drhtel v očeh.

In zdaj ne ve več? Ne več?

Morda

pa vendar ni vse izgubljeno?

morda le ne! A eno

je treba — jasnosti!

VI. prizor.

(Prejšnji. Žena iz sosedne sobe pozna se hči.)

Mati: (rahlo) Tomaž!

Tomaž: (brezobzirno) Kaj hočeš ti! Morda imaš pogovoriti se z menoj? pogovoriti se z menoj? A zdaj dekleta sem — takoj!

Mati: Unesi se Tomaž! Pozneje govori ž njo —

Tomaž: Nel ne! takoj ž njo sem ... Lucija!

Mati: prosim, glej — (Lucija se pokaže med vrati.)

Tomaž: Lucija, hodi sém! Takó —

Lucija: (joče) Iz vsega prosim vas srca ... (Dekle pade predenj na kolena.)

Tomaž: (jo prekine, zašmri)

Resnico hočem zdaj! Kako, razumeš, daleč sta prišla, govori, ti in — on?

Mati: (osuplo) Saj to vendar mogoče ni!

Tomaž: (tronično) Tako?

Mogoče ni? — Naj govori! (Hči molči in se v ihti stresa.)

Mati: (nežno) Lucija zlata — čuj! — Povej! — (jokejoča) Odeš me dekle — poglej — jaz te rotim — (Hči kleče krčevito joča.)

Tomaž: (čaka še par trenotkov, potem resignirano) Več treba ni!

Molče je govorila glasno več kot dovolj — in vse je jasno, da luči sáme je tema. —

Po teh besedah je zopet nastal velikanski trušč v zbornici. Skoraj bi bilo prišlo do medsebojnega pretepa. Končno je predsednik ob 20. zaključil sejo.

— Rim, 13. junija. (Izv.) Glede usode posl. Matteottija, je bilo do snoci ugotovljeno toliko, da je poslanec ob 16. popoldne odšel od doma, da ga je kakih 50 metrov od njegovega stanovanja obkolila petorica neznanh oseb, ki so ga prijele, potegnile v tam stoječi avtomobil ter z največjo naglico odpeljale iz mesta. Policiji se je posrečilo ugotoviti številko avtomobila, na kar je bilo znano, da je bil avtomobil izposojen, toda izposojalec ni znan po imenu, ker je poslal po avtomobil svojega šoferja. Avtomobil se je v dotično garažo vrnil zelo prašen. V kateri smeri so neznanzi odpeljali Matteottija iz Rima, še do danes ni znano. Oblasti smeri iz previdnosti ne povedo. Toliko je znano, da se je včeraj komisar rimske kvesture z avtomobilom odpeljal v gotovo smer ter je zasledoval pot avtomobila, s katerim so vozili Matteottija.

— Rim, 13. junija. (Izv.) Snoci pozno je bila po Rimu še ne potrjena vest razširjena, da so našli Matteottija mrtvega v nekem osamelcu, 8 km od Rima oddaljenem kraju. Kakor rečeno, vest še ni potrjena.

Naravno, da so vsi politični krogi, sploh vsa rimska javnost, pod vtisom tega nezaslišanega dogodka, ki ga italijanski parlament ves čas svojega obstoja še ni doživel.

Politična situacija.

Rekonstrukcija vlade. — Politične konference ministrskega predsednika. — Davidovičevi politični sestanki.

— Beograd, 13. junija. (Izv.) Glavni odbor radikalne stranke sedaj marljivo razpravlja o nadaljnjih strankinih taktiki in o vseh strankinih zadevah. Razmotriva se posebno vprašanje za izvedbo večje politične akcije med narodom in da se pripravi teren za bodoče volitve. Glavni odbor je včeraj dopoldne in popoldne razpravljal o vseh tekočih političnih vprašanjih. Popoldne ob 18. je bila seja glavnega odbora, kateri so prisostvovali nekateri ministri, nekateri poslanci in po večini člani-neposlanci glavnega odbora. Seji ni prisostvoval ministrski predsednik Pašić, ker je vodil ves dan v predsedstvu vlade konference s posameznimi ministri. Na seji radi tega ni bilo nikakih definitivnih sklepov in se razprave danes nadaljujejo.

Glavni odbor radikalne stranke je razpravljaj tudi o rekonstrukciji vlade, katero vprašanje do danes še ni rešeno. Gotovo je, da se poslove iz vlade 4 ministri. Poleg dr. Janjčica, ki je že definitivno odstopil, se navajajo ministri Simonović, dr. Kojić in Trifunović. Vprašanje rekonstrukcije bo rešeno do sobote. V novo vlado bodo najbrže pozvani Andrija Stanić, dr. Ninko Perić in celo skupščinski predsednik Ljuba Jovanović.

Po rekonstrukciji vlade odide ministrski predsednik na kratek odmor. Poprej pa pripravi še vse potrebno za sklicanje izredne seje narodne skupščine, ki se ima vršiti začetkom meseca julija in na kateri se najbrže pričeta ukaz o razpustu skupščine in o razpisu volitev.

V vseh političnih krogih vlada veliko zanimanje za zagrebški sestanek voditeljev opozicijskega bloka z zastopniki Radičeve stranke. Davidovičev parlamentarni klub je včeraj določil končni program agitacijskega potovanja Ljube Davidoviča po Hrvaškem in po Dalmaciji. Zanimivo je, da je dal klub Ljubi Davidoviču glede sestanka v Zagrebu s HRSS popolnoma slobodno roko v vprašanju skupnega nadaljnjega nastopa opozicijskega bloka. Po programu odpotuje Ljuba Davidović danes 13. t. m. iz Beograda v Zagreb. Za 14. je določena najprej konferenca z dr. Korošcem, Spahom in Radičevci v Zagrebu. Pozneje je sestanek Davidovičev. Zvečer tega dne odpotuje Davidović na Sušak. Dne 15. t. m. je konferenca s pristaši na Sušaku. Davidović posesti od 16. do 17. tudi druge kraje hrvatskega Primorja in bo imel povsod samo konference in politične sestanke. 17. odpotuje v Šibenik in potem v Split, kjer bodo tudi samo politični sestanki. Na potu spremlja Ljuba Davidoviča dr. Voja Veljković.

Ministrski predsednik je včeraj imel več važnih političnih posetov. Posetili so ga med drugimi dr. Ivan Šusteršič, veliki župan iz Osjeka Ante Perković, minister dvora Janko Vič, ki je prisel v Bleda, da se informira o polčanju in Albaniji, in končno predsednik nemškega kluba dr. Krafft. Za danes je določena seja načelnikov parlamentarnih klubov, na kateri se določijo poslanci, ki imajo odpotovati na mednarodno interparlamentarno trgovinsko konferenco v Bruslju dne 21. junija in na interparlamentarno konferenco v Bernu oziroma v Ženevi dne 21. do 28. avgusta. Zunanji minister dr.

Ninčić odpotuje dne 1. septembra na plenarno sejo Društva narodov v Ženevi.

Volitev predsednika francoske republike.

Ljut boj za predsedniško mesto. Herriot predsedniški kandidat.

— Pariz, 12. junija. (Izv.) Za mesto predsednika francoske republike se je razvil ljut boj v levičarskih vrstah. Desnica ta boja hladnokrvno opazuje in nastopa popolnoma taktično umerno. Odločitev je važna in bo težko kak kandidat že pri prvi volitvi dobil večino. Od 819 glasov mora dobiti najmanj 400 glasov, da more računati na izvolitev.

Danes je bil sestanek levičarskih struk, ki je pomenjal nekako volilno poskušnjo k prvi predsedniški volitvi v petek 13. t. m. Na sestanku se je vršilo poskusno glasovanje. Navzočih je bilo 477 poslancev in senatorjev leve. Painlevé je dobil 306, Doumergue pa 149 glasov. Nekaj glasov je bilo razcepjenih. Vsled tega poskusnega glasovanja se je položaj zelo zapletel. Izid glasovanja je vse politične kroge presenetilo, to tem bolj, ker Doumergue vključ pritisaku od strani Herriota in Briandina hotel izjaviti, da se odpoveduje svoji kandidaturi ali pa vsaj da izjavi, da ne potrebuje desničarskih glasov. Pred sestankom je v resnici Doumergue nabil na objavi desni senata izjavo, v kateri je sicer rekel, da prosi svoje prijatelje, naj ga ne kandidirajo, toda s pripombo, da to ne velja v slučaju, če bi bila vsa republikanska unija za njega.

Snoci so z največjo resnostjo levičarski krogi razpravljali vprašanje, če ne bi bilo umestno, da odstopi Painlevé od svoje kandidature na predsedniško mesto, ker je gotovo, da bo desnica glasovala za Doumerguea in bo ta gotovo izvoljen. Naglašajo tudi, da bi padec Painlevéja pri volitvah zelo otežkočil njegovo stališče kot zborničnega predsednika. V nekaterih levičarskih krogih se je pojavil predlog, da se naj izvoli Herriot za predsednika republike.

Predsedniške volitve v Ameriki.

— Cleveland, 12. junija. (Wolff.) Po 26urnem posvetovanju je zbor republikanske stranke snoci sestavljal proglas k volitvi predsednika. Proglas med drugim navaja važne, Ameriko zadevajoče mednarodne probleme, tako vprašanje svetovnega razsodišča, ameriško zunanjo politiko, medzavezniški dolgov in priseljevanje. V vprašanju prohibicijskega zakona proglas ne zavzema nobenega stališča. Odstavek o svetovnem razsodišču je, kakor zatrjujejo, sestavljal predsednik Coolidge sam. Zunanji politični položaj Amerike, ki ga proglas zelo obširno obravnava, je določen v tej smeri, da so Zedinjene države pripravljene sodelovati pri rešitvi velikih mednarodnih problemov, ne da bi pri tem trpela njih popolna samostojnost. Glede medzavezniških dolgov izjavlja proglas, da črtanje teh dolgov nikakor ni priporočljivo iz gospodarskih in moralnih razlogov.

Velike manifestacije v Skadru za našo kraljevino.

— Skader, 13. junija. (Izv.) Povodom zavzetja prestolnice Tirane po revolucionarnih nacionalističnih četah je prišlo v mestu do velikih manifestacij. V mestu se je zbralo vse okoliščinske prebivalstvo. Velik sprevod s poslanci severne Albanije na čelu je korakal po ulicah, vselede se zmage ter je prisel tudi pred poslopje našega konzulata. Tu je neki albanski poslanec govoril o jugoslovensko-albanskem prijateljstvu, naglašajoč splošno spoštovanje prebivalstva do taktičnega postopanja konzulata kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in osobito poudarjajoč okolnost, da je naša vlada ostala ves čas težke nožanje krize, popolnoma nevtralna. Manifestanti so pozdravili našo državno zastavo na konzulatu, slične manifestacije so bile pred italijanskim in francoskim konzulatom. Vodja upornikov Redžet Šaja je izjavil našemu konzulu Vukočiču v imenu severne Albanije globoko zahvalo naši vladi za njeno nevtravno postopanje. Pripomnil je obenem, da ne sme skrbeti naše vlade sprememba režima v državni upravi Albanije, ker nova vlada bo iskreno stremila za tem, da se medsebojni odnošaji med obema sosedoma še bolj poglobijo in izboljšajo nego so bili pod starim režimom.

ANGLEŠKO BRODOVJE PRED DRAČEM.

— Pariz, 13. junija. (Izv.) Iz Skađra javljajo, da so prispele pred Drač tri angleške vojne ladje. Tam sta usidrana že delj časa en angleški in en ameriški torpedni rušilec.

Podpirajte obunane slepe in darujte
Podpornemu društvu slepih.

Politične vesti.

— Česa nam je treba? »Ljudski tehnik« piše pod tem naslovom sledeče: Dajte zakonom tisto veljavo, ki jo morajo imeti, izkazuje jim tisto spoštovanje, ki jim gre, skrbite, da se bodo izvrševali tako zgoraj, kakor spodaj, pa boste videli, kako hitro bomo prišli na čisto z vsemi političnimi, socialnimi in gospodarskimi problemi, ki nas nenehno dušijo. — Ta opazka je prav točna. Vidi se pa tudi, kako veliko je doslej grešila jugoslovenska opozicija, ki se je v prvi vrsti borila proti spoštovanju in izvrševanju obstoječih zakonov ter demagoško rušila obstoječi pravni red v masah!

— Mi zaupamo v moč pravične ideje, piše današnji »Slovenec«. »Slovenec« je namreč umetnik v izpreobračanju svojih pravih razpoloženj! Zadnje mesece se v resnici trese kakor bilka in trepeče pred vsako vestjo iz Beograda. Dva meseca so se klerikalni levi borili za vlado, upali in varali slovensko javnost. In vsa ta borba za oblast, za centralno vlado, pri Bogu, se ni bila zaradi lepega, marveč iz bojazni pred svobodnimi volitvami, katere je Pašić zahteval, opozicijski blok pa odklanja kot hudiča. Po polomu v Beogradu je »Slovenec« pograbil trboveljske dogodke, da spjelje javnost na napačno pot in prikrije beogradski neuspeh SLS. Na koncu pa zapiše: »Mi zaupamo v moč ideje.« Če klerikalni voditelji prenehajo z demagoškim tiskom, če se odrečejo časopisnemu zapeljevanju slovenskega ljudstva, potem se lahko sami prepričajo, kako močna je njihova »pravična« ideja!

— Trbovlje kot politikum. Ko smo v Ljubljani zaznali za trboveljske dogodke, se je ljubljanskega prebivalstva polastila splošna žalost nad nesrečnimi žrtvami. Ta žalost je bila vsestranska. Na eni strani je veljala žrtvam nacionalne ideje, veljala pa je tudi žrtvam zapeljanih komunistov. Le »Slovenec« je celo zadevo pograbil kot politično afero ter izkoristil nesrečni incident za SLS. Ni je večje hijene, kakor tista, ki izkorišča nesrečo svojega bližnjega! »Slovenec« je na videz slepil javnost, da je neinteresirana stranka trboveljskih dogodkov, v resnici pa se je z vsemi svojimi kalibri postavil na branik zapeljanih komunistov ter pristansko valil krivdo na nedolžne pasante in nacionaliste. Po stari navadi vpije o terorju, o vladnem terorju »krvi in ognja«. Vlada, ki vsled malomarnosti bivšega klerikalnega eksponenta na Bleiweisovi cesti niti pojma ni imela o tem, kaj se je pripravljalo s komunistične strani v Trbovljah, je po »Slovencu« nenkrat »inspirirala« dogodke, jih satansko na skrivnem pripravila, da more pričeti dobo notranjega nasilstva in drugih podobnih bedarij, katere je navzeal »Slovenec« svojim lahkovernim čitateljem. Velika je predznost tega neraznega lista, za katerim pa stoji cerkveni dostojanstveniki. Ali naj iz zlobnosti »Slovenca« sklepamo na moralno gospodov duhovnikov, ki vzdržujejo list?

— »Slovenčeva« stremljenja! — Ljudska stremljenja! Današnji »Slovenec« zopet zamenjava svoje uvodnike in svoja pisana zgražanja, pridruženja in natolcevanja z resničnimi zahtevami in razpoloženji slovenskega ljudstva. Vse, kar je v zadnjih dveh tednih pisal in lagal o Trbovljah, kar je nagradil o trboveljskih žrtvah, vse to pisanje naj po »Slovenčevem« zatrdilo pomeni mnenje slovenskega ljudstva, razburjenje slovenskega naroda! Dragi »Slovenec«, s takimi sugestijami ne prideš daleč! Naš narod že uvideva tvojo igro s »slovenskim ljudstvom« in s »slovenskim narodom«, ki je istoveten s peščico tvojih urednikov! »Slovenčeva« stremljenja še dolgo niso ljudska stremljenja.

— Se en glas o razpustu ljubljanskega občinskega sveta. Dr. Šusteršič »Ljudski Tehnik« piše o razpuščenju občinskega sveta ljubljanskem med drugim sledeče: Poleg državnega davčnega vijaka je ljubljanske občane hudo pritisnil tudi občinski davčni vijak, kar seveda ni moglo ostati brez zlih vplivov na življenjske razmere ljubljanskega prebivalstva. Ljubljana, ki je nekaj slovela kot eno najcenejših mest, kar se tiče življenjskih potrebščin, tekmuje v draginji z drugimi znatno večjimi in bogatejšimi mesti, za katerimi v tem pogledu nič ne zaostaja. To je dejstvo, ki se ne more utajiti. — Klerikalci pa bodo seveda vse to taji!

— Dr. Šusteršič o klerikalni politiki. V zadnji številki »Ljudskega tednika« nahajamo uvodnik, v katerem se obravnava naš notranji položaj. Članek vprašuje »Odkod zastoj« v naši državi in odgovarja povsem točno in nepristransko. »Treba nam je pogledati samo našo SLS! Priznamo, da njeni eksponenti porabijo mnogo moči, papirja in tiskarskega črnila, kažejo mnogo razboritosti, toda vse to ima samo en cilj, ojačiti stranko, obdržati volilce v svojih rokah, in če več ne, vsaj ostati na dokodanjih pozicij. To je edini cilj, — čez vse drugo pa lahko pride vsoljni potop. Toda gospodje se bodo

vračunali. Demagoštvo more doseči pač trenutne uspehe, je pa lahko dvorezen meč. Ljudje se puste samo nekoliko časa pitati s frazami in obljubami, potem pa zahtevajo kaj pozitivnega. Tudi lačnega otroka boš potolažil za trenotek z oblubo na velik bel kos kruha, če mu pa ga ne boš dal ob pravem času, bo jok še večji in razočaranje še hušje. Ljudske množice se puste mnogokrat potolažiti z obljubami, kadar pa se jim bodo odprle oči, tedaj bodo spoznale, da so bile samo slepo orodje v rokah svojih voditeljev, in takrat bo obračun tek. Ljudje hočejo imeti nekaj, kar se vidi in občuti, velik in izdaten kos kruha in to je vse. Dobili pa ga ne bodo prej, dokler bodo politiki tekmovali samo v tem, na kak način bi prislepali zaupanje ljudstva, tekmovali ne v pozitivnem delu za ljudske koristi, pač pa v grdenju in blatenju vsega, četudi marsikaj dobrega, kar naredi nasprotnik. Če se naše razmere niso še konsolidirale tako, kakor želimo, so krivi samo te vrste politiki!

— Razpoloženje hrvatskega seljaštva. Kdor čita samo Radičeve liste in pa glasila, ki pripadajo opozicijskemu bloku, misli, da ni hušjegega revolucionarja, kakor je priprosti seljak širom naše seljaške domovine. Na to vmišljeno revolucionarstvo se opozicijske stranke tudi precej sklicujejo, ker mislijo, da na ta način ustrašijo nasprotnike ter jih prevarijo za resnični dejanski stan. Ta stan pa je v resnici popolnoma drugačen. Naše seljaštvo se sicer res nahaja pod ostrim revolucionarnim bombardiranjem opozicijskih glasil, dnevno požira velike mase opozicijskega časopisa, toda v to časopisje že ne veruje več! Po pravici trdimo v zadnjem času, da seljaštvo zapušča svoje opozicijske voditelje, ker uvideva potrebo enotne in močne države, ker vidi, kako ti njeni voditelji izgubljajo bitko za bitko in da nimajo nobenega upanja na kakršnokoli zmago. Seljak je še vedno bil državotvoren element, zvest podanik in monarhist. Vse drugo je samo umetna posledica spretnih časopisnih demagogov. To se je videlo tudi v nedeljo, ko je kralj posetil varaždinske konjske dirke ter se vozil po medijumskih vaseh. Povsod mu je tisočglava seljaška masa prirejala svečane sprejeme, ga toplo pozdravljala ter se vedla napram svojemu vrhovnemu vladarju, kakor da ne pozna Radiča in njegovih natolcevanih. Prepričani smo, da te mase pri prihodnjih volitvah popolnoma drugače glasujejo, ako prepovemo republikanske in separatistične časopisne hujskarije ter seljaškemu narodu nudimo zdravo časopisno berivo s strokovnimi članki o resničnih seljaških, gospodarskih in kmetijskih potrebah. V Jugoslaviji potrebuje kmet hrane, umetnih gnojil, soli, kmetijskega pouka, agrarne zakonodaje, ne pa državnopravne neumnosti klerikalne avtonomije ali pa Radičeve republike! To spoznanje postaja čedalje večje in splošnejše zlasti v vrstah jugoslovanskega seljaškega naroda, kakor je v nedeljo pokazal sprejem, ki ga je bil deležen naš kralj med medijumskim seljaškim narodom.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.
Začetek ob 8. zvečer.
Petek, 13. junija: Zaprt.
Sobota, 14. junija: Ob 3. popoldne, Mogočni prstan. Mladinska predstava. Izven.
Opera.
Začetek ob pol 8. zvečer.
Petek, 13. junija: Traviata. Gostovanje operne pevke Anke Miličeve. Red E.
Sobota, 14. junija: Carjeva nevesta. Red B.
Nedelja, 15. junija: Pikova dama. Na čast gostov kongresa Udruženja volnih invalidov. Izven.

★ ★ ★

— Akademija v gledališču. V ponedeljek dne 16. junija 1924 ob 20. priredil v opernem gledališču ljubljanske sokolske društva in umetniki narodnega gledališča akademijo z bogatim spredom v korist ruskim Sokolom. Kdor pozna bedo, v kateri žive naši mladi ruski sokolski delavci, kdor se zaveda važnosti ruskih bratov za našo narodno bodočnost, ta gotovo ne zamudi prilike, da doprinese njim na korist mal znesek, za katerega se mu nudi program izredne atrakcije in umetniške vrednosti. Akademijo otvori orkester Sokola I., ruski Sokoli izvajajo proste vaje za prvi ruski zlet v Pragi leta 1924., članice šišenskega Sokola izvajajo »La Traviata« br. Černetca, članice ljubljanskega Sokola pa ritmično studijo »Jutro« br. Staneta Vidmarja. Nadaljnje telovadne točke so: Skupine na dveh konjih (Ljubljanski Sokol), vzorna vrsta na bradlji (Ljublj. Sokol), vrhunške proste vaje (Ljublj. Sokol), Uboj, br. dr. Murnika (Sokol Šiška). Telovadne točke ne sledijo druga drugi, temveč je preskrbljeno za izpremembo ter nastopajo s pevskimi in plesnimi točkami ter deklamacijami ge. Abramova, Levandovska, Nablocka in Šaričeva, gđ. Prica

in Rozumova ter g. Betetto, Popov, Putjata, Pugelj in Sevastjanov, na glasovirju spremlja g. prof. Ruč. Vstopnice se dobijo kakor običajno pri operni blagajni.

— Akademija v korist ruskim Sokolom se vrši v ponedeljek 16. junija ob 20. uri v opernem gledališču. Predprodaja vstopnic v soboto 14. t. m. v odporovi sobi Ljublj. Sokola, Narodni dom, med 17. in 19. uro ter 15. in 16. t. m. pri dnevni blagajni v opernem gledališču.

— Razstava. Dne 21. t. m. ob 10. uri otvorita svojo kolektivno razstavo v umetniškem Jakopičevem paviljonu akad. slikar Franjo Sterle, vodja tukajšnje Umetniške šole »Probuše« in akad. kipar Alojzij Repič, profesor na Tehniški srednji šoli. Sterle razstavi slike-portrete, Repič pa dela iz kiparstva. Razstava ostane do 10. julija odprta vsak dan od 9. do 13. in 15. do 18. ure. — Vstopnina bo 10 Din, dijaki in vojaški plačajo 2 Din; v spremstvu svojih učiteljev samo 1 Din.

— Mladinska predstava v dramskem gledališču. Danes soboto popoldne ob 3. vprizori se v dramskem gledališču Mladinske »Mogočni prstan« kot mladinska predstava namenjena mladini izven ljubljanskih krogov tudi ljubljanskim šol. Vstopnina znaša 6 Din ter se sedeži v predprodaji od 2. ure dalje v dramskem gledališču. Za to predstavo je priglasišnih že kakih 200 izvenljubljanskih otrok, da pošljejo otroke k tej predstavi, ki je zadnja dramska predstava letošnje sezone.

— Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani. V petek dne 13. junija 1924: »Tat«. Zaključna predstava.

— Zaključna predstava pri Sv. Jakobu. Danes, v petek, zaključil Sentjakovski gledališki oder svojo sezono z dramo »Tata«. Drama je silna napeta, tako da mora priti vsak gledalec do svojega užitka. Posetite predstavo. Vstopnice so v predprodaji v kavarni Zalaznik in zvečer pri blagajni.

— »Vedrina«. Izšao je prvi broj »Vedrine« sa ovim sadržajem. — Stevan Galogaža: Čudnovati sluhalet na Jahlaniku (Novela). — Alix Kilroy: Duh engleske moderne književnosti (Originalno englesko pismo »Vedrine« iz Oxforda). — Bela Pečić: Nije dosta da smo Nemci, Talijani i tako dalje, koji samo hrvatskim jezikom pevaju (Naši novi u muzici i kritika zagrebačkih koncerata). — Nikola Buharić: Kriza buržoaske kulture i radnička klasa (Kritika impotentnih zapadnih ideologija).

— B. Pečić: Dva programa, tradicija i revolucija (Cortot i Borovskij). K. Mesarić: Realizam na raskršću (Povodom jedne knjige). — S. Galogaža: Bogdan Popović, književnost i politika (Književne marginalije). — Pisma Jacquesa Sadoula iz sovjetske Rusije u »Vedrine«. — Napomena uredništva. — »Vedrina« izlazi u Zagrebu svaki mesec u redakciji S. Galogaža. Ciljena pojedinom broj din. 12, a u preplati 100 din. za cijelu godinu. Rukopise i preplate treba slati na adresu »Vedrine«: Zagreb, Preradovičeva ulica 24.

Glasbeni vestnik.

— Poslovilni večer gđ. Zikove in g. Šimenca. Ljubljanska opera je kakor hiša, kjer ostanejo začetniki uslužbeni ravno toliko časa, da se nekaj nauče. Nato pa si čimprej poiščejo bogatejše in hvaležnejše mesto. V našo tolažbo pa je, da se vsi ti, ki so nas zapustili, prej li slej radi vračajo. Uverjen sem, da si nekoč zaželi ljubljane tudi g. Šimenc, če ne tudi gđ. Zikova. Ne bom iskal vzrokov in provokacij njegovih odhodov; toda oni, ki so krivi, da odhajata, niso storili dobrega dela, ne naši publiki in morda tudi njima ne. V interesu našega opernega zavoda je, da jima naide v pravem času polnovredna zamenjatelja. »Tosca«, katere je tudi kriva, da peveca odhajata, je bila včeraj odpetja kar najbolje. Oba peveca, gđ. Zikova (Tosca) in g. Šimenc (Cavaradossi) sta prekašala sama sebe. Vsled tesnega kontakta z navdušeno publiko sta dala svoje najbolje in najiskrenejše. Publika, zlasti dijaštvo, ni hotelo končati svojih ovacij. Iz igralskih lož so ju kar zasuli s cvetjem. Nič manj dobro glasovno in igralsko razpoloženi je bil gosp. Cvejič (Scarpia), pa tudi ostali so k lepemu uspehu »Tosce« pripomogli kar naivnejši še. Tudi orkester, režija, muzikalno vodstvo itd. Na nadaljni, ne vedno tako kakor včeraj s cvetjem posuti pevski poti želimo odhajajočima najboljših uspehov in ne opuščamo nade, da ju privede čas zopet nazaj.

— Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« v Ljubljani priredi v ponedeljek dne 16. t. m. ob 20. zvečer cerkven koncert v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani. Na programu so najlone ruske cerkvene skladbe skladateljev: Borjnijskij, Arhangelskij, Lvovskij in drugih, na kar opozarjamo glasbo ljubše občinstvo. — Vstopnice, he sedilo in prevoz v predprodaji v uniojski trafiki, pred koncertom pa pri cerkvenem vrodu.

— Občni zbor Glasbene Čitelnice je preložen na sredo dne 25. t. m. ob 20. uri v Glasbeni Matici.

— Natečaj za zborovske skladbe. Pevsko društvo »Tomislava« v Varaždinu razpisuje natečaj za tri še neobavljene in neizvajane mešane a capella zборе. I. Nagrada znaša Din 1000, II. in III. pa po 500 Din. Avtorji ostanejo lastniki najdražjih skladb, vendar si pridržuje »Tomislava« pravico do prvega izvajanja, in sicer do konca l. 1926. Skladbe je poslati pod posebnim geslom v zaprtih kuvertah na naslov: Dr. Ernest Krajski, Varaždin, in sicer do 15. avgusta. Glasbena Matica, ki je prejela ta razpis od »Tomislava«, vabi slovenske skladatelje, da se natečaja v obilnem številu udeležijo.

Priizvedbe.

— Najden suknič. V ponedeljek, dne 9. t. m. je bil najden na potu na sv. Karlovo temnozelen suknič. Lastnik ga dobi na Bregu št. 1 pri Franu Kreču.

Sokolstvo.

— Sokolska akademija. V ponedeljek dne 16. t. m. vrši se ob 20. zvečer v opernem gledališču Sokolska akademija, pri kateri nastopa več članov Narodnega gledališča deloma s samospevi, deloma pa z recitacijami in poleg tega vzorne vrste telovadcev ljubljanskih sokolskih društev. Sokolska akademija se vrši na korist ruskega sokolskega društva, ki v svojem delu je v Ljubljani. Vabimo vse prijatelje sokolstva, da posetijo to akademijo. Začetek akademije ob 8. zvečer ter so vstopnice v predprodaji pri dnevnih blaginji in opernem gledališču. Cene navadne operne. Natančnejši spored priobčimo jutri.

— Sokolsko okrožje Ljubljana II. Okrožni zlet društev Ljubljana II, Kamnik, Komenda, Št. Vid, Višnja gora in Skarjuša se vrši v nedeljo 15. junija v Ljubljani. Popoldne ob 8. se vrši skušnja, popoldne ob 15. pa na Prulah (Sredina) javna telovadba, nato vrtna veselica. Prijatelji Sokolstva, udeležite se zleta polnoštevilo. Zdravo! — Obenem se vrši slavnostna otvoritev letnega telovadilnega bratskega sokolskega društva Ljubljana II na Prulah.

— Razvite naraščajškega prapora v Kranju. Sokolsko društvo v Kranju namenjajo vsem bratskim društvom, da se vrši svojočasno preloženje razvite naraščajškega prapora v nedeljo, dne 15. t. m. z že svojočasno objavljenim sporedom. Pridite vsi s prapori.

— Sokolsko društvo v Brežicah je priprave za proslavo svoje 20-letnice, ki se vrši v nedeljo 15. junija t. l. na mestnem trgu, že zaključilo ter obeta postati prireditev za Posavje prava sokolska manifestacija. Udeležencem je zajamčen popoln užitek pri skoraj vseh izdankih. Uprava železnice je dovolila polovično vožnjo, na kolodvoru v Brežicah bodo za vožnjo v mesto in nazaj gostom na razpolago avtomobili. Pri slavnosti sodeluje vojaška godba savske divizije v Zagrebu. Naj zato nikdo ne zamudi pohiteti v nedeljo v Brežice.

— V Vinici! Pod gozdnatim Zejčjem, kjer se nahajajo grobovi starih Kelčev, leži Vinica, rojstni kraj našega Otona Zupaniča. V tihni noči polet zlatovalna Kulpa šumno pesem slavne prošlosti, opjevajoča junško smrt posavskih borcev in preklinjajoča bana Borna, izdajalca hrvatske grude. Tu na Vinici, v naši ljubi Beli Krajini je odnaha majka Slava svoje sinove, a krepki Sokol je splel svoje trdo gnezdo. Iz njega so zleteli tili, ki zidajo po bližnjih vaseh svoja zavetja. Dne 22. junija se priredi na Vinici župni zlet, da se med narodom uspešneje razvije sokolska ideja in da se preizkusi moč in krepost sokolskega dela. Sokoli, pridite! Naj zvočne fanfare zadene močno in glasno ob topotu sokolskega koraka, da se zdrmijo še ne prebujene duše in ko pokrije gosta sokolska četa vinjske ravni, naj zadržiti pred našo slovo neprijateljska jata, ki ruši sokolsko idejo in razdira našo mlado državo. Brat naj v bratu spozna svojega rodnega brata, sloga naj razžene mržnjo, kakor razprši vihar temne oblake in med tem ko pomorno vzhaja naše zastave in sokolske oči smelo zro naprej, naj se naši stokratni vzkliki zlijejo v en sam mogočen vzklik: Sokoli, zdravo, zdravo!

— Slet Sokolske župe Rijeka sa središtem v Sušaku: Kako je več poznato Sokolska župa Rijeka sa središtem v Sušaku priredjuje svoj župski Slet na Vidovdan (28. i 29. sv. mes.). Ovaj slet ima na našoj najizloženijoj graničnoj tačci naročito značenje. Bit će to jedna velika manifestacija narodnog i državnog jedinstva. Jugoslavenski Sokolski Savez shvaćajući važnost ovog Sleta dozvoljava svim sokolskim društvima, koja nisu obvezna za Slet u Sarajevu, da mogu prisustvovati Sletu sokol. župe Rijeka u Sušaku. Prigodom Sleta razvit će se i novi jugoslav. barjak Sokolskog društva Sušak-Rijeka. Kome kumuje Nj. Vel. Kralj. Dobro nam došli, braćo!

Razvite naraščajškega prapora v Kranju v nedeljo dne 15. t. m.!

JUGOSLAVENSKOJ STUDENTSKOJ JAVNOSTI.

»Československé Univerzitní Sdržení pro Společnost Národů« zajedno sa »Studentskim agrarnim klubom Južnih Slavena« u Pragu, s kojim stoji u uskim nepolitičkim vezama, apeluje na bratske jugoslavenske akademikare, da pristupe k osnivanju »Jugoslavenskog univerzitetskog udruženja za Društvo Naroda«, koje bi propagovalo medju visokoškolskom omladinom ideje Društva Naroda, kako to čine slične organizacije u ostalim državama.

Kolege, vreme zahteva, da Slaveni dobiju u nedavno osnovanoj »Federaciji univerzitetskih udruženja za Savez Naroda« takvo mesto, koje odgovara njihovoj medjunarodnoj važnosti. Od svih su Slavena članovi Federacije jedino češkoslovački studenti. Stoga šaljemo ovaj poziv bratskom studentstvu jugoslavenskom, da unutar svoje države osnuje sličnu organizaciju. U kraljevini SHS reprezentuje studentski pokret za Društvo Naroda akademski klub »Jurislaw Janušić«. Stupite s njime u dodir i on će Vam dati sve potrebne upute, kako ćete provesti osnivanje akademске organizacije za Društvo Naroda.

Mnogo uspeha Vašemu radu:

U Pragu, dne 6. juna 1924.
Za: Čsl. univerzitni Sdržení pro S. N.
Ing. c. a. Černohorský v. r.
Za: stud. agr. klub Južnih Slavena:
Ing. S. Račić v. r.

Turistika in sport.

— Slovensko lovsko društvo v Ljubljani ima plenarno odborovo sejo v nedeljo dne 15. junija t. l. ob 19. uri v steklenem salonu Južnega kolodvora. Vabimo vse gg. odbornike in člane, posebno še vdeležnike strelske tekme, da se vdeležijo te seje. Poročal bo društveni predsednik dr. Lovrenčič o ustanovljenem lovskem Savezu. — Odbor.

— Kakor že objavljeno, se vrši v nedeljo dne 15. t. m. veliko letno tekmovalno streljanje S. L. D. na vojaškem strelišču v Ljubljani, katerega se udeležijo najbrže tudi Nj. Vel. kralj. Letošnje streljanje ima izvanredno zanimiv program. Bo resna preizkušnja strelcev s kroglo, ostrba borba za prvenstvo, poleg tega pa streljanje s šibami, kjer se bodo izkazali umetniki v tej stroki in bo najbrže precej nesrečnih, a smešnih strelcev mesto na zajca tudi na kužone. — Začetek je ob 9. popoldne, in sicer strelja vsi lovci, lovci pa na divjega lovca in tekočega jelena. — Popoldne tekoči zajci, smjak, lovske tarče za ostrostrelce. S. L. D.

— Izlet na Jezersko itd. priredi umetnostno - zgodovinsko društvo za prijavljene udeležnike v nedeljo, dne 15. junija. Odhod v slučaju lepega vremena ob 6. jutraj izpred Kolceja na Gosposvetski cesti. Člane, katerih prijave zaradi pomankanja prostora niso upoštevane, je društvo obvestilo pismeno.

— Odločilna tekma za nogometno prvenstvo Slovenije se vrši v nedeljo 15. t. m. ob 20. uri na sportnem prostoru Ilirije. V finale sta dospela SK Ilirija kot prvi ljubljanskega okrožja LNP ter SSK Maribor kot prvi mariborskega okrožja. SK Ilirija stoji v ljublj. I. razredu na prvem mestu s 7 točkami in razmerjem golov 20:4 pred Hermesom (3 točke) in Jadranom (2 točki). SSK Maribor zavzema prvo mesto v Mariboru s 11 točkami pred Rapidom, Svobodo in Ptujem; v semifinalu je zmagal nad SK Celjem s 6:0. Po zadnjih rezultatih Maribor Ilirija nikakor ni vnaprej sigurna zmaga. Proti Celju je dosegla Ilirija n. pr. skor enak rezultat 7:1 in Jadran, ki je igral prv. tekmo z Ilirijo 3:3, je bil v Mariboru poražen z 2:4. Celovski Atletiki so podlegli Mariboru z 1:4. — Predprodaja vstopnic se vrši v soboto v trg. J. Gorec. Proste karte članstva za to tekmo niso veljavne.

— V Ptuj je gostoval graški Rapid in zmagal proti tamošnjem S. K. Ptuj s 4:1 (1:0).

— V nedeljo gostuje v Mariboru ljubljanski Jadran proti Rapidu.

— Priredilo nedeljo t. j. 22. t. m. se vrše na Dunaju zanimive tekme in sicer Avstrija : Egipt in Sparta (Praga) : Amateure.

Telefon 108.

Telefon 108.

«Kino Tivoli.»

Od petka 13. do nedelje 15. VI.

Meksikanski razbojniki.

Najlepši film z »Divjega Zapada«.

V vlogi razbojniškega kolovodje najboljši amerikanski filmski interpret William S. Hart.

Smeli napači razbojniške čete na ekspresni vlak. — Rivaliteta med vodjama tolovajev. — Poglavar roparjev ob smrtni postelji svoje matere. — Povratek v pošteno življenje. — Ljubavna idila. — Boj na življenje in smrt. — Pogibel razbojnikov. — Strečen par.

Šolstvo.

— Še češke in nemške šole na Moravi. Dne 1. jan. t. l. je bilo na Moravskem 2048 čeških ter 658 nemških ljudskih šol, vsega skupaj torej 2706 šol s 7086 razredi. Češke šole štejejo 5421, nemške pa 1665 razredov. Stalnih paralelnih razredov je bilo 710 in sicer 618 čeških ter 92 na nemških šolah. Začasnih paralelnih razredov je bilo pa 437. Meščanskih šol je bilo 402 (305 čeških ter 97 nemških) in to čeških meščanskih šol 134, mešanih dekliških meščanskih šol pa 139. Na teh meščanskih šolah je bilo 1172 razredov, paralelnih razredov 163, začasnih paralelnih razredov 178, četrtih razredov vsega skupaj 73 (50 na čeških šolah, a 23 na nemških. Na 2706 ljudskih šolah je bilo 1. jan. 1924 nameščenih: 1761 učiteljev-voditeljev (1371 na čeških, pa 390 na nemških), 709 šolskih nadzornikov (484 na čeških, a 225 na nemških šolah, 3078 literarnih učiteljev (2271 na čeških, 651 pa na nemških šolah, 1336 obrtnih učiteljev (na češki šoli 1023, na nemški pa 313. Posebnih učiteljev za verouk je bilo na čeških šolah 27, na nemških ljudskih šolah pa 7 s polnim 100% služabnim prejemki. Na čeških šolah so bili nameščeni 4 učitelji za nemščino, na nemških ljudskih šolah pa 34 učiteljev za češki jezik. Brez izkušnje učiteljske sposobnosti je poučevalo na ljudskih šolah vsega skupaj 178 učiteljev (176 na čeških šolah, 2 pa na nemških) in 87 učiteljev (86 na čeških šolah in 1 na nemški šoli). Vsega skupaj je učilo 1. jan. 1924 na čeških javnih šolah v Moravi 9722, na nemških šolah pa 3123, skupaj 12.845 učiteljskih moči.

— Še ljudsko šolstvo v Nemcih. Odkar so Nemci izgubili vladno moč, si izmišljujejo v nasledstvenih državah vedno nove reforme, posebno pa še v šolstvu. Dr. Epstein priporoča v knjigi »Die Grundsätze des Weltminderheitsrechtes« za 1. razred največ 30 otrok. Na Epsteinov nasvet prav lahko opozorimo Nemce na šolstvo v rajhu ter jim pripomnimo, da bi bilo vse bolj umestno, da bi take reforme izvršili tam, kjer imajo državno moč v svojih rokah. V Nemčiji je vseh ljudskih šol 52.779, 207.493 razredov s 8.898.320 otroki. Ema ljudska šola pride tukaj na 169, 1. razred na 43 otrok. V Čehih imajo Nemci 2281 ljudskih šol s 6284 razredi in 244.366 otroki ter 279 občanskih šol s 1969 razredi in 46.996 otroki. Na 1 nemško ljudsko šolo pride 107, na 1. razred te šole 38,9, na nemško meščansko šolo 168, na njen razred 44 otrok iz tega je razvidno, da je za nem-

ško šolstvo v Čehih boljše preskrbljeno kakor v rajhu. Ne glede na to, da je slovensko šolstvo mnogo na slabšem in ne glede na šolstvo v rajhu, Nemci stalno tožijo in si izmišljujejo reforme, za katere so imeli v bivši Avstriji dosti časa in vso vladno moč. V Korutanu je na tisoče slovenskih otrok brez narodne šole, ker stoji Nemci na tem stališču, da za tisoče in tisoče slovenske šolske mladine ni treba šole, pač pa morajo imeti Nemci v slovenskih državah za vsake 30 nemških otrok 1 nemški razred. Taka je nemška pravičnost!

Društvene vesti.

— m Slov. obr. društva izredni občni zbor je bil dne 11. t. m. v hotelu »Kosovo«. Udeležilo se ga je nad 70 članov. Po izvršenih formalitetah je predsednik Gjuro Džamonja podal svoje poročilo. Omenja težkoče, ki so se pojavile takoj po zadnjem rednem občnem zboru. G. Novak je vložil na policijo pritožbo radi rednega občnega zbora, ki pa je bila kot neutemeljena zavrnjena. Zato je bil odbor primoran dotičnemu članu (Novaku) izreči ukor. G. Novak pa ni sprejel ukora, sklicujoč se na častni sod ali pa na izredni občni zbor. Ker se zadeva ni mogla izvršiti pred častnim sodom in ker je G. Novak v posebni vlogi odboru očital navajajoči razne točke, prekoračenja delokroga, je moral priti do tega izrednega občnega zbora in do demisijskega obdobja. Predsednik podaja sproti odgovore na posamezna Novakova pismena očitanja. Vseh 10 točk se suče okoli razstave, »Obrtniškega lista« in tajnika Kende. Poročilo zaključuje z navedbo odborovega delovnega načrta: organizacija pomočniškega in vaješiškega zbora, ustanovitev kreditne in nabavljalne zadruge itd. Sledi poročilo tajnika G. Gjuričina, ki izpolnjuje predsednikovo poročilo. Blagajniško poročilo je podal dosedajni blagajnik G. Stajnk. Ob zadnjem občnem zboru je prevzel 11.000 D. dolga. Tekom 4 mesecev pa je nabral na članarini Din 7286, plačani so skoro vsi stari dolгови in je še Din 912 na saldu. Blagajniku oziroma odboru se izreče absolutorij pogojno, da je blagajnik osebno odgovoren za stanje blagajne. Pride na vrsto najkrajšjevejša točka: razstava. Predsednik prečita protestno spomenico s 107 podpisov, ki zahtevajo: 1.) da društvo S. O. D. prekliče na pogodbi z upravo ljubljanskega velesejma po takratnem predsedniku G. Novaku podani podpis, ker je to pogodbo podpisal neupravičeno brez pooblastila za to kompetetnega občnega zbora ali vsaj odbora. 2.) da društvo SOD prevzame pokroviteljstvo razstave v Mariboru. Predsednik smatra, da je edino občni zbor poklican v tej zadevi odločiti. Tu ima glavno besedo takratni preds. G. Novak, ki omenja nesrečni deficit iz l. 1922. V daljšem izjavljanju prizna odkrito, kako je stari razstavni odbor moral fingirati, kakor da mu je res za novo (letošnjo) razstavo, da se je v to svrhu sestavil poseben zapisnik in da sta se objavila tudi znana dva razglašva v novinah kot strašilo za ljubljanski velesejem. Vse to pa se je izvršilo v najboljšem namenu, da dobimo v Ljubljani naš deficit plačan, in da se ne spravi v nesrečo ne le razstavnega odbora in korporacij, katere so posamni zastopali, nego tudi razne obrtnike, ki so imeli teriatve pri razstavi l. 1922. Z dotičnim, samo v ta namen proračunjen sestavljenim zapisnikom je šel G. Kenda v Ljubljano in tam pridobil nekega gospoda, da se je pričel zanimati za to akcijo. Pogoj je bil, da v večjem stilu ne prirečemo razstave v Mariboru, za kar dobimo Din 80.000 kot kritje za stari deficit. Končno G. Novak prizna, da res ni obvestil odbora oziroma občnega zbora o tem podpisu, ker je bil prepričan, da tudi brez posebnega pooblastila deluje v interesu društva, ako sam podpis pogodbo. Je pripravljen svoj podpis kot predsednik društva preklicati, ne pa za svojo osebo. G. V. a. h. t. a. predlaga, da se protestna spomenica odstavi z dnevnega reda, ker so podpisni nesigurni. Glede podpisa na ljubljanski pogodbi izjavlja: »Mi smo podpisali kot pooblaščenec korporacij in ne more biti ne enega ki bi danes podpis umaknil, to bi bilo po našo častjeje. Za novo razstavni komisorej sta govorila G. Z. n. u. d. r. l. P. u. c. e. l. j. pobližajoč Novakova opravilovanja. Glasovanje: 1.) za preklic Novakovega podpisa na ljubljanski pogodbi v imenu S. O. D. 40 proti 12 glasov (torej se pogodba kolikor se nanaša na SOD z ljubljanskim velesejemom preklicuje kot neveljavna). 2.) da se letošnja razstava vrši pod pokroviteljstvom Slovenskega Obrtnega društva, toda brez vsakega rizika za društvo, za ta predlog je glasovala tudi opozicijska razen G. Bureš, Kravos, Novak, Vahtar. S tem je bila srečno rešena najkrajšjevejša točka dnevnega reda. Sledile so volitve v novi odbor. Volilo se je po listkih. Skrutnatorija sta bila Kravos in Sonnenwald. Vsepol volitev: od 65 oddanih glasov je dobil za predsednika Džamonja 50, nasprotni kandidat Novak 15. Za podpredsednika šneider 49 glasov. G. Moniac kot predsednik razsodišča 42 glasov. S 50 glasovi so bili izvoljeni nadaljnji odborniki: Feliks Kristof, čevljarji mojster, Ljudevit Pucelj, dim. mojster, Ivan Sojč, kipar in zlatar, Ivan Kovačič, steklarski mojster, Davorin Stucin, ravatelj, Josip Milej, pek. mojster, Franjo Kumer, ključ. mojster, Drago Juratič, brivalni mojster, Vezjak Jakob, krojaški mojster.

— Društvo »Mladika« ima letos svoj redni letni občni zbor v sredo dne 18. junija 1924 ob šestih popoldne v posvetovalnici Ciril-Methodove družbe v Narodnem domu z nastopnim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednice; 2. tajniško poročilo; 3. blagajniško poročilo; 4. poročilo pregledovalnega odbora; 5. volitev pregledovalnega odbora za leto 1924/25; 6. samostalni predlogi (§ 10. lit. d) društvenih pravil; 7. slučajnosti. — K mnogobrojni udeležbi vabi upravni odbor.

— J. A. D. Triglav Ljubljana. Redni občni zbor JAD. Triglav se vrši v sredo dne 18. t. m. ob pol. 2. pri Novem svetu. Dnevni red obklical. Občnemu zboru sledi poslovljni večer. Polnoštevilo udeležbe je dolžnosti Og. starešine so uljudno vabljani.

— »Društvo za gojitev treznosti v Ljubljani priredi dogovorno s Inšpektorom za narodno zdravje v Ljubljani dne 21. in 22. t. m. proslavo dneva treznosti za vso Slovenijo. Odbor društva se je zjedini v svrhu proslave za sledeči program vršitev: 1. V soboto 21. in nedeljo 22. t. m. priobčitev manifesta na narod v vseh slovenskih dnevnikih. 2. V nedeljo 22. t. m. a) dopoldne zborovanje v dvorani Mestnega doma; b) predavanja po društvih in vojnarjah; c) celodnevna vprizoritev filma »Vožnja smrti« v kino »Tivoli« brez vstopnine in d) zvečer vprizoritev igre »Veleja« na »Ljudskem odru«.

— Podmladek Rdečega križa na I. dekliški meščanski šoli v Ljubljani priredi v nedeljo 15. t. m. ob 19. uri na šentjakobskem odru pravilnično igro Snegulčico. Ker ima prireditelj doberodnelni namen, vabi k obilni udeležbi odbor.

— Ciril-Methodova podružnica za Grobelno in okolico priredi 22. junija v št. Vidu pri Grobelnem veliko ljudsko veselico z raznovrstnim sporedom. Za plesateljine je podružnica oskrbela nov plesni oder. Kdor želi prebiti nekaj uric na domači, nepriljudni zabavi in kdor želi naši prekrstni družbi pročit, naj pohiti ta dan v prijazni št. Vid. Železniška zveza na vse strani ugodna.

— K. O. IDS Vič vabi odbornike in somišljenike, da se zanesljivo udeležijo se stanka v soboto ob 20. zvečer v restavraciji Slamič na Glincih.

Jugoslav. napredno akad. društvo »Jadrana« priredi v soboto 14. t. m. ob 20. »Poslovljni večer« v restavraciji »Zvezda« (zadnja soba, desno). Udeležba za člane obvezna, gg. starešine uljudno vabljani. — Odbor.

Društvom zvezam in vsem najrazličnejšim organizacijam.

Blizu se doba velikih prireditev. Najrazličnejša stanovska, kulturna, gospodarska in dobrotvorna udruženja uporabljajo polletni čas za to, da na velikih zborovanjih, anketah in konferencah, izletih in shodih poglabljajo svoj program, utrjujejo stanovsko zavednost in širijo svoje kulturne, gospodarske in socialne težnje. Zbirajo sile, da jih utrjujejo v borbosti in vztrajnosti, da obujajo vero v svoje ideale in jim z novimi sredstvi iščejo novih potov širjenja.

Volja in težnja za napredkom je pri nas razvita do močne višine. Nestrpnost iskanje novih potov, ustvarjanje novih in združevanje razmetanih sil v močne bojne vrste označuje našo življenjsko silo in so dokazi, da je med nami bodočnost, svetlejša od preteklosti in boljša od sedanjosti.

Naša volja in težnja za napredkom se v efektu in praktično zrcali v razvoju in stanju našega kulturnega in materialnega gospodarstva.

Ljubljanski velesejem je viden in osredotočen izraz razvoja in stanja našega materialnega gospodarstva. Tu se steka rezultata naših kulturnih, gospodarskih, socialnih in političnih komponent. Udeleževanja in ustvarjanja stanovskih organizacij, kulturnih udruženj, socialno-političnih stremiljenj v narodu kažejo svoj koristni uspeh in učinek v stanju naše industrije, trgovine in obrti. Tukaj je vidna naša kultura, naša socialna politika, naša socialno-higijenska prizadevanja. Brez kulture, brez socialne politike ni industrije; brez industrije ni kulture in ne drugih izrazov narodovega duševnega in etičnega udejstvovanja.

Ta ozka vez in medsebojna notranja odvisnost med industrio, trgovino in obrtjo in med našimi najrazličnejšimi stanovskimi, kulturnimi in gospodarskimi prostimi udruženji mora biti dokumentirana tudi zunanje vidno. Zato je nujno potrebno in v korist stvari same, da se ob času razkaza našega materialnega gospodarstva prilikom IV. ljubljanskega velesejma v avgustu mesecu od 15. do 25. vrše istočasno tudi vse druge naše velike prireditve stanovskega, kulturnega in sportskega itd. značaja.

Svet naj vidi vse komponente našega ustvarjanja zbrane v eni mogočini vrsti, da se bo delu naših rok in našega razuma, naši kulturi in našemu gospodarstvu klanjal.

Zato ne cepimo moči in pokažimo se v celoti. In zopet je zato najlepša prilika čas letošnjega ljubljanskega velesejma.

Naprosajo se vse organizacije, društva, zveze itd. da se vabilu odzovejo in svoje glavne prireditve postavijo v dobo letošnjega velesejma. Conj. obvestila naj se blagovoljno čimprej pošlji uradu ljubljanskega velesejma v Ljubljani, Gosposvetska cesta.

O političnem položaju v Rusiji.

Fiodor Mišč Dan, znani ruski socialni demokrat, je imel v Rigi v dvorani velike gilde nagovor in je pri tej priliki izjavil sledeče o političnem položaju v Rusiji:

»Kdor ni bil sam priča, kako so boljševiki milijone človeških življenj meni nič tebi nič uničili, si ne more misliti, kakih sredstev so se posluževali boljševiški voditelji, da bi dosegli svoj diabolni cilj. Ne da se popisati, kako so teptali človeško dostojanstvo in prah in kako so na izrečno brutalen način kopili zločinstvo na zločinstvo. Govorim o tej sramoti dvajsetega stoletja z namenom, da bi vam označili vzroke, ki so v Rusiji izpodkopali temelje življenja.

Takozvana svetovna vojna je vzgojila v trpinčenih masah bojnikov srd in pohlep po maščevanju, kar je takoj po februarški revoluciji porodilo teror, ki je postopoma naraščal. Z bestialno okrutnostjo so te mase slepo in poslušajoč edino zverinski pohlep po krvi morale po vsej prostrani Rusiji, tako da so celo boljševiški vodje začeli ugovarjati proti takemu početju. Seveda so njih ugovori bili preveč mlačni. Tako so

protestirali Zinovjev, Kamenjev, Rikov in Lunačarski, soodgovorni vođeči komunist, je izjavil, da ne more prenašati toliko krvi ter se je začasno umaknil v zasebno življenje. Kmalu pa so morali krenilevske gotogotične plavati s tokom, ker drugače bi bili v njem potonili. Niso imeli poguma nastopiti proti blaznemu počenjanju mas, zato pa so si iz terorja skovali svoje najostrejšee orožje in so ga tako rafinirano organizirali, da se jim je na ta način posrečilo obdržati se na tronu. Počelo je neusmiljeno uničevanje izobraženih slojev in kruto stiskanje oficirskega stanu, kajti na ta način so upali pridobiti vodnikov v svoji rdeči armadi.

Počasi, toda stanovitno so se od boljševikov odcepjale kulturno nazadnjaške, toda iztrežne množice delavcev. Boljševiki so videli, da bodo ostali izolirani in zato so začeli obračati ost terorja tudi proti proletariatu. Ako se je izrazil Lahzis, prejšnji nadrabel, da za življenje ali smrt ni merodajno vprašanje o krivdi, ampak socialni stalež obtožena, češ da ima samo tisti pravico do obstoja, ki nosi žulje na rokah, tedaj je kronštadska revolta, ki so se je udeležili le sinovi delavcev in kmetov, izrekla Krenliju jasev in razumljiv Mene Tekel Fares, Lenin, ki je izmed vseh boljševikov bil najbolj daljnoviden, je 10 dni po revolvi zaobrnil državno krnilo in je stopil na pot notranjepolitičnega pravnega kurza. To je bil prvi korak k državnemu kapitalizmu, začetek nove ekonomske politike (Nep).

Boljševizem je spoznal, da je doživel bankrot, pa vendar je hotel, kljub temu, da je v notorični manjšini, še ostati na čelu oblasti. To pa je mogoče edino le s pomočjo terorja. Intelektualci, kakor je znano, niso več opasni; kapitulirali so, postali so oportunisti, trobilo v boljševiški rog, ker si hočejo ošgurati eksistenco. V množičah razočaranega proletariata pa kipi in vre. Socialnodemokratska literatura, ki je v Rusiji najostreje prepovedana, se čita z veliko vnemo. Koncentracijska taborišča in ječe so polne v prvi vrsti minialistov. Ni bolj nesramne laži, kakor ta, da Krenliji vlada v imenu proletariata. Krenliji je svetohilinski in strahopeten. Francoska revolucija je javno giljotinirala, Moskva pa mori v temni noči in v podzemskih kletih. Pri takih razmerah mora pasti boljševiška diktatura.

Kaj bo pa potem? Mogoče se bodo zopet obnovili strahoviti judovski pogromi. Mogoče bodo zopet nastala Stolypinska pokopališča večal, ki so bila zvesti spremljevalci vseh belih armad. Mi socialdemokrat smo izraziti nasprotniki vsake nasilne vlade. Pozivljamo vas vse, delavce in meščane, da se borite z nami v ta namen, da preprečimo nove čine terorja, da preprečimo nadaljnje poživljenje človeštva in da pripomoremo svobodi do zmage. Do tega pa nas more pripeljati le pomoč svetovnega proletariata, ki sedaj že stoji za nami.

Razgled po slovanskem svetu.

NEMCI IN RUSKO SLOVSTVO

Zanimivo je stališče nemških odgojiteljev in knjižničarjev CSR napram ruski literaturi. Jako jasno je formuliral knjižničar olomuške javne ljudske knjižnice Artur Herr to stališče v svojem članku v izborni urejevanem ljudskem listu »Buch und Volk«, letnik II, zvezek 1.—2., str. 25. V navedenem članku govori o vprašanju, katera dela levega slovstva mora ljudska knjižnica imeti v porabo v nekaj izvodih. O Dostojevskem pravi dobesedno: »Dostojevskega so si nabavili v Olomucu namenoma samo v njegovem najbolj znanem romanu »Razkolnikov«. Poglavje Rusov v ljudskih knjižnicah je nesporno mnogo bolj pereče, kakor bi človek na prvi pogled mislil. Ruska literatura obsega dela tolike ljudske, duševne in umetniške sile, da je nemški ljudski odgojitelj ne more ignorirati. A ravno veliki ruski pisatelji pomenijo veliko nevarnost nemškemu duševnemu življenju, zakaj njih rastoči vpliv utegne temeljito premeniti značaj nemškega naroda, ki se pojavlja že skozi par tisočletij; ta vpliv utegne vzbuditi v narodu večje število značajev, kateri bi drugače mislili in čutili, kakor vsi naši veliki od današnje dobe. Nemec in Grk, a Rus je protinosec Grka. Njegovo življensko jedro je genijalen obup nad seboj samim in nad celim svetom ter najodkritosrdnejši čut lastne krivde in grešnosti. Te lastnosti tvorijo nalostrejšee nasprotje k našim življenski radosti in ustvarjalni sili Grkov. Istotako se ne morejo primerjati z moško, vpludno, mirno, stvarno, humorno in pobožno nemško mislijo. — Ruska literatura je enako obudovarna vredna, kakor ruska duša. Kdor bi hotel odpreti vrata na stečaj v naši knjižnici, bi prevzel nase največjo odgovornost: kdor vcepljava v nemški značaj razkroj, čigar je ruska literatura polna, postaja v tej za nas težki dobi škodilivec nemške družbe. To je nemška nacionalna cenzura, ki ima onemogočiti, da bi misel nemškega naroda, ki je prepričan o pravičnosti in upravičenosti (sila nad pravico!) vsega svojega početja, ne bila zapeljana do svoje lastne analize. Kako bi se to strnilo z »nekrivdo« nemškega naroda zadnje vojne katastrofe, ki jo dokazujejo cele grmade nemške politične in znanstvene literature, ako bi Nemec na mah začel brez predsodkov premišljati o samem sebi in o bistvu značaja nemškega naroda.

Rešimo sokolski Tabor!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 13. junija 1924.

Trboveljski dogodki in »Slovenec«.

Iz Trbovelj smo dobili to-le zanimivo pismo:

»Nikoli se nisem politično udeleževal ter se sploh nisem brigal za strankarsko valovanje, temveč sem živel in živim le za svoj poklic. Po možnosti čitam vse časopise, da si napravim lastno sodbo, ne da bi odobral ali obsojal vse in povsod. Toda pisava »Slovenca« o naših obžalovanjih vrednih dogodkih me je vrgla iz dosedanjega duševnega ravnotežja. Kot lajku se mi dosedaj niti sanjalo ni, da je mogoče v list spraviti toliko zlobe, povtorbe in očitnih lažij. Bil sem očividec vseh dogodkov od začetka do konca, ker sem hodil le kakih 100 korakov za glavno povorko. Isti hip, ko je izbruhnilo vpitje: »Ptuj Orjuna!« itd. so tudi že padali strelji s skalovja nad grmovjem. Nižje pred grmičevje so postavili napadalci svoje žene in otroke, da bi si nihče ne upal odgovarjati s streli. Na lastne oči sem videl, kako se je stari Rozina, ki ga opisuje »Slovenec« kot popolnoma nedolžno žrtev, zapel v dolgim nočem v desnici proti zastavonoši ter zgrabil z levico za zastavo. Zaslužiti si je pač mislil 5.000 D, toda našel je smrt. »Slovenec« je dalje pisal, da so bili Orjunaši do zob oboroženi z vsakovrstnim orožjem, celo z granatami in sekirami. Bil sem pri sprejemu na kolodvoru, a nisem videl nobenega oboroženega Orjunaša, pač pa so po napadu nosili nekateri rudarske sekire in karabinjerke, ki so jih vzeli napadalcem. —

In tisto oboževanje ustreljenega Fakina! Kako je bil lep in priden fant, kako je med glavnim govorom prosil, kako so ga suvali in klotitali! Same grde laži. Sicer velja pogovor: de mortuis nil nisi bene; toda tu gre za razjasnitev zločinov, ter je vsaka sentimentalnost odveč. Glede Fakina je nomen est omen. Sicer pa se naj vprašajo zagorski orožniki, ki so imeli s tem lepim fantom neprestano opravka. Med govorom sem stal ves čas neposredno v njegovi bližini. Res je bil zvezan, ker je že enkrat utekel, toda ves čas med govorom se ni oglasil ne s tožbo ne prošnjo, le grdo je gledal in škripal z zobmi. Kak je bil njegov konec, tega se ne vem, toda to je baje dobro znano »Slovenčevemu« poročevalcu, saj je trdil, da je prizor gledalo šest oči. Teh šest oči pred preiskovalnega sodnika, ako ni tudi to izmišljeno, kakor je sploh vse poročanje. Seve je poročevalec v svojih lažeh večkrat navskrtil. Prvi dan je pisal, kako strahovito so bili Orjunaši že z doma oboroženi, tretji dan pa trdi, da so po napadu pobrali dalmatinskim krošnjarjem vse dolge nože. Tako se krega fantastični lažnik z resnico. Napadalcem le zaupam danes, da so bili Orjunaši po glavnem spopadu, kakor so mi nekateri sami zaupali, brez nabojev, ker so, v kolikor so sploh le nekateri med njimi imeli revolverje seboj, jih doma napolnili le s par naboji za event. strah. Kaj bi se bilo zgodilo z njimi, ako bi bili napadalcem vedeli za to njihovo slabost!

Nekje sem čital tudi dvom, dali so orožniki storili dovoljno. Tu je težko soditi, dokler ne vemo, kakšna navodila so imeli od politične oblasti, ker orožniška asistenta je v takih slučajih le eksekutiva politične oblasti. Na nekaj pa se spominjam: Pred razkritjem rapora je odlični domačin z okna svojega stanovanja pokazal s prstom na spodaj stoječega orožnika, ter glasno zakričal: »Kaj pa ta orožnik tu dela, ki je sam komunist?«

— Ilustrovanja priloga pariškega »Journal des Débats« z dne 12. junija t. l. je posvečen kraljevini SHS. Albert Mousset piše o naši kraljevski dvojici, o naši državi in njenem prebivalstvu, o Beogradu in njega zgodovinskem razvoju. Dr. Manojlović poroča o Zagrebu, prof. Friderik Juvancić o Ljubljani. Razen tega prinaša lična priloga še članke o naši glasbi in umetnosti ter o naših financah. Publikacija krasijo uspešni posnetki kraljevske dvojice, ministrov Pašića, Stojadinovića in Ninčića ter zgodovinske slike Beograda in Ljubljane.

— Novinarske vesti. Iz uredništva »Marburger Zeitung« je izstopil novinar Robert Rehar, pravijo, da radi trboveljskih dogodkov. Kakor nam dalje javljajo, je bilo radi trboveljskih dogodkov odpovedano mesto uredniku Miroslavu Golobu, ki prestopi k mariborski ultraklerikalni »Straži«. Na trboveljskih dogodkih neinteresuje »Marburger Zeitung«. Je te dogodke slikala popolnoma tendenciozno in večkrat v klerikalnem smislu. Pisava tega nemškega lista je izvala v mariborskih nacionalističnih krogih veliko ogorčenje. Vodstvo in lastništvo lista je bilo končno moralno prisiljeno, da je napravilo red.

— Prevedba oseba bivšega inšpektora dr. Zel. v Ljubljani. Prejeli smo to-le pritožbo: Vprašamo ravnateljstvo dr. Zel. v Ljubljani, zakaj ne posveča tomu osebu

ono pozornost, ki je potrebna, da bi zvečalo rezultat prevedbe po novi pragmatiki, ki do sedaj še ni znan. V ilustracijo boljše umevanja naše pritožbe bodi naglašeno, da je osebu bivše juž. žel. ki je bilo kasneje prevedeno, rezultat že znan in mu bo v prihodnjih dneh izplačana diferenca za maj in junij. Imamo občutek, da se s nami žogate ravnateljstvu Ljubljani in Zagreb. Zakaj ravnateljstvo Ljubljani ponovno ne intervenira v Zagrebu v tej zadevi?

— Novi avstrijski generalni konzul v Ljubljani g. Feliks Strautz je dospel na svoje službeno mesto in danes prevzel vodstvo tukajšnjega konzulata.

— Beogradčani na gornjem Jadranu. Jadranska Straža, glavni odbor Beograd, prireja za pravoslavne Binkošti izlet na gornji Jadran. Trajal bo 4 dni. Na Sušak pridejo Beogradčani v soboto 14. t. m. Posetijo Kraljevo, Crikvenico, Selce, Novi, Senj, Rab, povratak na Sušak 17. t. m., odkoder se vrnejo v Beograd. Jadranska Straža hoče z izletu po Jadranu dati priliko zlasti Srbijancem, da spoznajo lepote našega morja, na sploh pa hoče s takimi izleti gojiti ljubezen do morja in pojmovanje njegovega pomena v našem nacionalnem življenju. Vse hvala vredno.

— Kongres jugoslovenskih živnozdravnikov v Subotici. V dnevi 7., 8. in 9. junija se je vršil v Subotici kongres jugoslovenskih živnozdravnikov, k so se ga udeležili zastopniki z vseh delov države. Kongres je bil odprt 7. t. m. v hotelu »Palice«, kjer je subotička občina priredila gostom na čast velik banket. Drugi dan so se vršila v dvorani mestnega magistrata znanstvena predavanja in razmatrivanja stanovska vprašanja. Obravnavalo se je predvsem o živinoreji in je bila poljedelskemu ministru odposlana tozadevna resolucija, v kateri se zahteva, da spada živinoreja v delokrog živnozdravnikov. Na dnevnem redu so bila še razna druga vprašanja.

— Po Lampetovem vzorcu. Radi kurioznosti priobčujemo popravek, ki ga je nam poslal tik pred razpustom obč. sveta dr. Perič. — Glasi se: Z ozirom na notico »Po Lampetovem vzorcu« v »Dnevni vesteh« Vašega lista z dne 28. maja 1924, št. 122, prosim, da priobčite po določbi § 19. tiskovnega zakona, in na tam navedeni način sledeči uradni popravek: Ni res, da se sprejema v službo na magistratu samo tiste, ki jih podpirajo komunisti. Res je temveč, da se sprejemajo magistratni uslužbenci po obstoječih, od predhodnikov sedanega občinskega sveta prevzetih, službenih pragmatikah (za uradništvo, pomožno uradništvo, nižje tehnično osebje in sluge), da odločuje po teh pragmatikah za sprejem sposobnost kompetentov, in da so bili za časa sedanje občinskega sveta sprejeti v službo kompetenti, ki pripadajo najrazličnejšim političnim naziranjem in strankam, definitivni od občinskega sveta, provizorni (po določbah pragmatik) od mene, župana. Ni res, da so si mestni delavci osnovali svoj svet, ki ima v vseh vprašanjih odločilno besedo in veto. Res je temveč, da so si mestni delavci po določbi 5. odd. zakona o zaščiti delavcev (Uradni list št. 211 z dne 13. junija 1922) izvolili delavske zaupnike, da vrše ti zaupniki svoja zakonita pooblastila. Komu ni res, da se moram kot župan temu svetju pokoravati, res je samo, da pustim vršiti delavske zaupnike njih zakonita pooblastila.

— Proslava treh zaslužnih posestnikov. V aredu zvečer se je vršil v restavracijskih prostorih hotela »Siona« v Ljubljani v ožjem krogu prijateljski sestanek ljubljanskih hišnih posestnikov, da proslave svoje na novo izvoljene častne člane; ustanovitelja društva hišnih posestnikov v Ljubljani in dolgoletnega predsednika g. primarija dr. Vinka Gregoriča, ustanovitelja društva ter nad 25 let neumorno delujočega odbornika Alojzija Korsiko in sedanje predsednika ter priznanega organizatorja posestnikov v Sloveniji g. Ivana Freilha. Večer je otvoril in vodil podpredsednik g. Fr. Ks. Starč, ki je v lepih, vznešenih besedah proslavil požrtvovalno delo imenovanih treh društvenih delavcev ter kazal na potrebo vzajemnega dela v vseh panogah gospodarstva. Novi častni člani so v daljših zahvalnih govorih opisovali zgodovino, postanek in delo društva hišnih posestnikov, ki se je ustanovilo ob času potresa 1. 1895. v Ljubljani in, ki je takrat pod neumornim vodstvom dr. Gregoriča doseglo mnogo olajšav za hišne posestnike. Povdarjala se je tudi zasluga dr. Gregoriča kot ustanovitelja in graditelja hotela Union v Ljubljani, katero potrebo se zlasti dandanes v Ljubljani kaže. V času drugega potresa za hišne posestnike to je v dobi stanovanjskega zakona pa vsestransko delujo sedanjí predsednik Freilh, kar se na sestanku ponovno povdarjalo. G. Korsika pa je vedno bodril in vstrajal tudi v časih, ko so drugi že omahovali. Govorili so nadalje še vladni svetnik dr. Polžar, major Colarič, g. Urban, in drugi. Iz vseh govorov pa je odkrito svenela potreba nadaljnega skupnega dela vseh hišnih posestnikov v Sloveniji. Naglašalo se je, da moramo stremeti za tem, da bomo več gospodarsko delali in manj nepotrebno politizirali. Večer je potekel v najlepši harmoniji in ob velikem navdušenju navzočih.

— Smrtina kosa. Včeraj s jutraj je preminula v Trstu po daljši bolezni v 32 letu gospa Karmela, soproga tržaškega odvetnika g. Gjorgija Vesela. Pokopnina je bila odložena in sasušena obitelji tovarnarja g. Josipa Krmpotiča iz Pule, ki so je po pravnem moral izselili v Jugoslavijo. Zapuščila tri otroke v nežni mladosti. Pogreb se vrši jutri 14. t. m. v Trstu na južni kolodvor, od koder se truple pripelje v društinski rakov v Ljubljano. Blag ji spomin, težko prizadetim rodbinam dr. Veselovi in Krmpotičevi najiskrenejše sočutja.

— Telefonski razgovori med Prago in Beogradom. Te dni so se vršili poizkusni telefonski razgovori med Prago in Beogradom, ki so popolnoma uspešni. Dosele so se ti razgovori vršili preko Avstrije, Ljubljane in Zagreba. Te proge pa so bile zelo zasedene in niso praktično prišle v poštev. Sedaj se je otvorila direktna zveza med Beogradom in Prago preko madžarskega teritorija. Praški listi naglašajo pri ti priliki, da se s tem odpirajo česko - jugoslovenskim odnošajem novi časi še tesnejšega zblizevanja.

— Abiturijenti Slovenske trgovske šole v Ljubljani iz leta 1914, prošim, da mi sporočijo svoje sedanje naslove v svrhu pismenskega dogovora o prireditvi sestanka ob priliki 10letnice našega razhoda. — Franjo Solari, urednik A. E. G. Union, Celje.

— Razglas o pristojbinah po športnem ribolovnem redu za državne ribje vode v Bohinju. Pristojbine kakor tudi dnina spremljevalcev ostaja tudi za leto 1924 ista kakor jo določa tuuradni razglas z dne 29. maja 1923, št. 3549, t. j. športna pristojbina za enodnevno lov 40 Din, enotedensko lov 200 Din, enomesečno lov 600 Din, dnina spremljevalcu za ves dan 40 Din, pol dne 25 Din. Stalni gostje hotela sv. Janez ob Boh. jezeru, kakor tudi člani Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani in ribarskih društev v Mariboru, Celju, Kopljah in Ribnici plačujejo polovico določene takse proti društveni izkaznici in prejšnji prijavi pri kmetijskem oddelku Velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani. Drugače pa veljajo tudi zanje določila ribolovnega reda.

— Travlata. Danes v petek zvečer gostuje v naši operi sopranistka gđica Anka Milčičeva in sicer v vlogi Violeta v operi »Traviata«. Gospodična Milčičeva je članica opere Narodnega gledališča v Osejku ter poje tam vse prve sopranske vloge ter je med občinstvom jako priljubljena. Predstava »Traviata« se vrši za red E.

— Tatvina dinamita v Prevaljah. Orožnik postaja v Prevaljah poroča: Dne 31. maja t. l. je bila odposlana iz tovarne Felixa dori v Avstrijo pošiljatev 200 zabojev dinamita in sicer rudniški upravi v Mežicah z namembno postajo v Prevaljah. Dne 2. t. m. je prispel transport dinamita v Sent Ilju, kjer se je pošiljatev nanovo plomбирala. Na določeno postajo v Prevalje je transport prispel 4. t. m. in pol 16. ur, kjer so bile plombe pregledane, vendar so se tako železniške kot carinske nahajale v redu. Vagon se je nato z žabicami zaklenil. Dne 5. junija dopoldne so odprli vagon in ob tej priliki se je ugotovilo, da manjka zabojev dinamita v teži 25 kg. Ako se ni dogodila pri nakladanju v Felixdorfu kak po mota, preostane samo možnost, da je bil dinamit ukraden pred zaplombiranjem vagona v Sent Ilju.

— Zverski zločin učitelja. Subotička »Nova Pošta« poroča: V Bajmoku v Bački je izvršil tamošnji učitelj Sima Šašević strašen zločin. Pozval je k sebi 10letno učenko Kojčevico, katero je nato spolno zlorabil. Cel dan je zadržal devojko v stanovanju in jo mučil na nečloveški način. Devojka je doma priznala, kaj se je godilo z njo. Ugotovilo se je, da je živiški človek deklico okužil in je zadobil tako težke poškodbe, da se bori s smrtjo. Šašević je pobegnil iz Bajmoka in z njim njegova žena.

— Pri telesnem zaprtju použite zjutraj na tešče kupico prirodne grančice »Franz-Josef«.

— Najcenejše in najnovejše obleke se dobe s a m o Selenburgova ulica št. 3 pri Gričar & Mejač.

»Slovenec«, dr. Lemež in tatvina 400 Din.

Dr. Lemež je danes priobčil v »Slovenec« dolgovozno pismo, ki naj bi bilo obenem nekaka obtožnica proti »Orjuniki«, oziroma nje članom, ki so baje vdrl v njegovo stanovanje ter pri tem odvzeli na tatinski način njegovi gospe soprog od njene mesečne plače znesek 400 dinarjev. Dr. Lemež skuša dokazati na prav nesrečen način, da so res denar vzeli Orjunaši, pa nihče drugi.

Dr. Lemež je to pismo priobčil v zelo nesrečnem času. Bolje bi bilo, da bi s tem pismom počakal, bi se ne bil tako do kosti blamiral, kakor se je.

Ugotavljamo: Včeraj dne 12. t. m. ob 11. dopoldne je bila v Zvezdi radi tatvine teh 400 Din aretirana leta 1896. v Ribnici rojena služkinja Franciška Javornik, ki je bila do 3. t. m. uslužbena pri dr. Lemežu. Aretirana je bila na podlagi policijskih poizvedb, ker se je ugotovilo, da je ona izvršila tatvino 400 dinarjev. Izročili so jo že včeraj so dišču.

To je samo en zgled, koliko je dati na obtožbe in zatrdila komunističnih veljavok. In ako so že voditelji tako »resnicoljubni«, koliko se je zanašati na navadne komunistične vojsčake?!

Dr. Lemež, si taciuisse...!

Čaruja pred sodiščem.

ČARUGA JE USTRELIL PIRKMEYERJA. — Osljek, 12. junija. Današnja rasprava se je pričela ob 9. dopoldne. Prečitana so bila najprej poročila lokalnega očeta v Tompojevcih, iz česar je razvidno, da je Čaruga streljal na nadgledarja Pirkmayerja, na njegovo ženo in na Nemca Antonia. Za tem je bil zaslišan brat umorjenega Matota, Pero, ki je bil navzoč pri umoru orožnika Štrole. Izpovedal je, da se je streljal, da se s sodelavci, kdo pa je streljal, tega ni vedel navesti. Državni pravdnik je predlagal, da se zasliši še Rešid Naimović, ki je vojak v Štupu. Na to so se prečitali spisi. Jutri ali pojutrišnjem se prične pladovrski zagovornik.

IZ CELJA.

—c Porotne razprave. Zadnji slučaj v tem porotnem zasedanju se je obravnavalo hudodelstvo uradne poverbe in goljufije. Na zatožni klopi je bil Matija Zorko, bivši tajnik okrajnega zastopa v Rogatcu ter knjigovodja okrajne hranilnice v Rogatcu. V letih 1920—1924 si je kot tajnik okrajnega zastopa prilastil razne zneske ter s tem poveril veliko svoto za katero je bil oškodovan okrajni zastop. Prilastil si je razne zneske, kateri so bili poslani okraj. zastopu, dalje svote namenjene za razna izplačila, kakor za draginske doklade, renumracije, plače in drugo. Pri okrajni hranilnici je izrabljal nevednost gerenta in blagajnika ter dvigal in si prilastil večje in manjše svote. Poverjena in prigoljufana svota pri obeh zavodih je znašala okrog 1 milijona kron. Poleg teh dveh hudodelstev je bil Zorko obtožen še radi dvojnega zakona, ker se je v mariborski evangelijski cerkvi poročil s Katarino Singer v času, ko še živi njegova žena Jožeta Zorko. Porotnikom so bila stavljena tri vprašanja, prvo glede poverbe, drugo glede goljufije in tretje glede dvojnega zakona. Porotniki so vprašanja deloma potrdili, na kar je sodni dvor Matija Zorko obsodil na 2½ leta težke ječe.

—c Gledališki večer se vrši v soboto 14. t. m. v mestnem gledališču. Sodelovalo bo združenje gledaliških igralcev in celokupni celjski gledališki ansambl. Proizvajal se bo prvovrstni kabaretni program. Začetek ob 8. uri, konec ob 1. uri.

—c Na državni realni gimnaziji v Celju se vršijo sprejemni izpiti za prvi razred v ponedeljek, dne 30. junija. Od 8.—9. je vpisovanje, h kateremu morajo prineseti učenci v spremstvu staršev, ozi. njih namestnikov krstni list in odhodno spričevalo, na katerem mora šolsko vodstvo izrecno pripomniti, da je učenec sposoben za sprejem na tako srednjo šolo. Pismeni in ustneni izpiti iz računstva in slovenščine se vršijo od 9. naprej, iz veronauka pa le tedaj, ako ima učenec slabši red kakor »dobro«.

—c Nesreča. V sredo je padla hčerka bančnega uradnika g. Pfeifferja preko ograje stopnice iz prvega nadstropja pred klet in si prebila lobanjo ter pretresla možgane. Dobila te težke poškodbe, zdravniki pa kljub temu upajo, da jo ohranijo pri življenju.

IZ MARIBORA.

—m Odmev trboveljskih dogodkov. Mariborska policija je aretirala upravnika li. sta »Tabore«, člana Orjuna. Česa je obdolžen, ni znano.

—m Poroka. V Mariboru se je poročil carinski uradnik g. Mirko Kislić z gđ. Stanko Kosovo, bančno uradnico iz Celja. Bilo srečno!

—m Prijet vlomilec. Policija je prišla tuji lastniki nevarnega človeka v osebi pomožnega delavca Avgusta K., ki je bil že večkrat predkaznovan. Osumljen je vлома v stanovanje stranke Černušek v Trubarjevi ulici. Ukradenih predmetov pri njem niso našli, pač pa je mnogo priči, ki ga obremenjujejo. Nadalje je policija prišla 10. t. m. na Meljski cesti nekega mladeniča, ki se je zelo sumljivo obnašal. Ugotovilo se je, da ga zasleduje radi raznih zločinov ljubljanska policija in je bil oddan sodišču.

—m Požig. Kot drugi se je zagovarjal pred porotniki Franc Manko, rojen v Zbičevcih, radi požiga. Obdolžen je bil, da je dne 9. maja 1924 zažgal Mariji Domanko gospodarsko poslopje, ki je v živino vred zgorelo. Obdolženec je bil radi tatvine in tepeža že 17 krat predkaznovan in je v obče na slabem glasu. Pri obravnavi svojega dejanja ni priznal. Porotniki so stavljeno jim vprašanje, ali je imenovan kriv požiga z 11 glasovi potrdili, nakar mu je senat prisodil 8 let težke ječe.

—m Detomora. Zadnja se je zagovarjala Ani Madaras, 22 let stara služkinja, radi detomora. Imenovana je 3. aprila 1924 porodila živo nezakonsko dete moškega spola. Z namenom ga usmrtiti ga je vrgla v stranisce kjer je otrok vesled zadušenja umrl. Obdolženka je pri prvotnem zaslišanju trdila, da je to storila v popolni zmedenosti, danes vendar izjavi, da je bila pri popolni zavesti, ter odkrito priznava svoje dejanje. Porotniki so glavno vprašanje glede nameravanega detomora z 9 glasovi potrdili. Obsojena je bila na 3 leta težke ječe.

—m Avstrijski pred poroto. Danes so se vršile tri porotne obravnave. Prvi je sedel na zatožni klopi 18 letni Ludovik Danter iz Beškega Srema, ki je bil obdolžen, da je dne 19. febr. 1924 ukradel 15.250.000 N. A. kron in sicer na sledeči način: Obdolženec je služil v Fernitzu pri Dun. Novem mestu za hlapca. Dne 19. febr. 1924 pa je naročil neki Wagner pri obdolženčevem gospodarju voz, ki ga naj peljal v Dun. Novo mesto. Med potjo jih dojde nek avto, v katerem je sedel dober znanec Wagnerjev, ter je povabil slednjega, naj prisede. Wagner se je temu odzval, ter je poslal voznika (obdolženca) z vozom nazaj. Pozabili pa je v vozu listnico z zgoraj omenjeno svoto, katero si je Danter prisvojil, pustil voz in konja, ter pobegnil na Dunaj. Tam si je nakupil nekaj obleke, ter nato odšel v Jugoslavijo. Na meji v št. Ilju pa je bil aretiran, ter oddan marib. sodišču. Pri njem so se našli 11 milijonov N. A. kron. Obdolženec svoje dejanje odkrito in skesano prizna. Porotniki so glavno vprašanje, ali je obdolženec kriv tatvino nad K 4000 ali pod K 4000 z 10 glasovi potrdili nad K 4000 nakar ga je sodni sodni zbor obsodil na 4 mesece strogega zapora in to z ozirom na njegovo mladost in prilichnost za tatvino. Obdolženec je svojo kazen še s preiskovalnim zaporom prestal.

IZ PTUJA.

—p Prebivalstvo mesta Ptuj. G. veliki šupan dr. O. Pirkmayer in šupan mesta Ptuj se prav iskreno zahvalujeta za priročan sprejem, katerega je priredilo tuk. prebivalstvo Njeg. Vel. kralju in kraljici v Ptuj dne 8. t. m. Čast mi je, da se tem potom zahvalim vsem udeležencem manifestacije za pokasano lojalnost in udanost vladarjevi hiši. A. Blažek, šupan mesta Ptuj.

—p Lekarniško nočno službo ima ta ten lekarna pri zlatem Jelenju v Ptuj.

—p Kopejli za ljudstvo. Z dne 15. junijem se zopet odprli parne in kadne kopejli za ljudstvo iz okolice in sicer vsako nedeljo od 8. do 12. dopoldne v mestnem kopalnici v Ptuj.

—p Tukajšnja podr. CMD priredi dne 15. t. m. izlet na vrt gostilne I. Zorca v Krčevini. Odkorakanje skupno ob 15. s srbskega trga.

—p Mariborčani v Ptuj. Na binkoštni ponedeljek je priredil mariborski kolesarski klub »Peruna« izlet v Ptuj. Pred Ptujem jih je pozdravil kol. klub »Zvonček« s županom g. Blažkom na čelu. Na to se je vršila prosta zabava v Narodnem domu.

Julijska krajina.

— Koncert opernega pevca Rilevca v Gorici. Kakor nam poročajo iz Gorice, bo jutri v soboto zvečer v Trgovskem domu koncert tenorista Rilevca, člana kraljeve opere iz Beograda. Na klavirju ga spremlja pianist Srečko Kumer. Operni pevec Rilevec priredi koncerte v nedeljo v Ajdovščini, v ponedeljek v Idriji in v torek v Opatiji. Med goriskimi Slovenci vlada za Rilevca koncert veliko zanimanje. Rilevec je rodom Goričan in vsled tega je med Goričani za ta koncert največje zanimanje.

Odnošaji med Belgijo in Rusijo.

(Skorajšnji začetek pogajanj v Londonu.)

Kakor je znano, se je Belgija odločila, da bo prešturila možnost zopetne upostavitve odnošajev s sovjeti. To je dogodek velike važnosti, ki so ga pa zatemičili veliki dogodki prešlih tednov, pred vsem volitve v raznih evropskih državah.

Ko je Macdonaldova vlada priznala moskovsko vlado in je Italija sklenila z Unijo sovjetskih republik trgovinski dogovor, so se večkrat v Belgiji stavilo vprašanje, ali ne bi bilo umestno obnoviti trgovino s sovjeti. Pred vojno je imela Belgija v Rusiji mnogo interesov, pred vsem v pokrajini ob Doncu. To pot pa so anverški trgovski krogi že skozi več mesecev opozarjali na zelo odločen način, da bi bila za Belgijo škodljiva politika izolacije ob urli, ko so se veliki narodi, kot n. pr. Velika Britanija ali Italija odločili priznati de jure sovjetsko vlado in zopet z njo upostaviti diplomatske stike.

Pred nedavnim časom je prišel v Bruxelles g. Hermer, tajnik sovjetskega poslanstva v Londonu, in prosil belgijsko vlado, naj vzame v pretres možnost dogovarjanja, katerega namen bi bil eventualna zopetna upostavitve odnošajev med Belgijo in sovjeti. Belgijska vlada so se je odzvala temu povabilu. Ruski in belgijski delegati se bodo v bližnji bodočnosti sestali v Londonu. Pričakovati je, da se bodo razgovarjali o sledečih zadevah: 1.) o splošnem statusu konvencij, ki so obstojale pred vojno med Rusijo in Belgijo, 2.) o resničnem položaju belgijske industrije v Rusiji pod sovjetskim režimom, 3.) o možnosti ureditve tega položaja na ta način, da se sklada z značajem belgijske zakonodaje in daje obenem belgijskim industrijem vso potrebno varnost iz stališča posestnika kakor tudi svobode dela.

Položaj Belgijcev je v resnici precej drugačen kot položaj britanskih državljanov. Med tem ko je Velika Britanija izmenjavala svoje proizvode z Rusijo, so bili odnošaji Belgije do nje mnogo bolj stalnega značaja. Belgijci so ustanovili v Rusiji na licu mesta zelo važne tovarne, katerih predvojna vrednost se je dala ceniti na tri milijarde frankov. Imeli so v južni Rusiji in drugod velika kovinska podjetja in rudokope. Žrtvovali so ogromne glavnice, da so nakupili zemljo in dobili potrebne koncesije in prinesli so s seboj specialne, zelo drage stroje.

Ko so se pa boljševiki polastili vlade leta 1917., so padla vsa ta podjetja pod komunistovski zakon in so jih nacionalizirali. Ostala so pod sekvetrom in so jih ali zatvorili ali pa so jih vodili naprej z neizkušenimi delavci, ki so stroje pokvarili. Tako je nastala težka škoda. Pozneje so sicer začeli v nekaterih zatvorjenih tovarnah spet delati, toda v več ali manj omejenem obsegu.

Boljševizem je tudi tu strogo gledal na to, da se takozvane »predpravice proletarijata« na noben način ne kršijo. Najnovejši dokaz za to je n. pr. sledeči: Kot poroča »Pravda« od 12. aprila t. l. je bilo aretiranih 24 inženjerjev kovinske tovarne »Dnjeprovsk«. Obdolženec so voluntno, in na njih mesta so postavili »rdeče specialiste«, ki so jih izbrali med delavci tovarne. Iz tega vidimo, kakke razmere še vladajo tam. Da se nadzoruje proizvajanje in delovanje posestnikov, so postavili nadzorstveni in delavski sovjeti, ki se upirajo vsaki proizvajalni in upravni metodi, ki bi bila urejena po zapadno evropskih načelih. Tako na primer posestnik tovarne nima pravice odpustiti delavca, ki slabo izvršuje svoje delo. Tudi se ne sme delavski čas spreminjati po potrebi. Najresnejša stvar je pa, da se statuti

boljševiške zakonodaje upirajo priznanju lastninskih pravic.

Pri pogovarjanjih med belgijskimi in sovjetskimi delegati bo šlo torej pred vsem za to, da se upostavi režim, ki bo obenem zagotavljal pravice delavcev in posestnikov. Razen tega se bo razpravljalo o vprašanju odškodnine in dolgov in tako je pričakovati, da bodo pogajanja zelo komplicirana in dolgotrajna.

Kakor vidimo, je pot do priznanja Rusije s strani Belgije še zelo dolga. Belgiji so mnenja, da je treba pri tem silno previdno postopati. Ker bo iz navedenih vzrokov težko upostaviti popolne gospodarske stike, je vendar možno, da se sklene zaenkrat s sovjeti trgovinski dogovor, ki bi začasno v gotovem obsegu olajševal izmenjavo proizvodov in pridelkov in tako ugodil želji anverških industrijcev.

Gospodarstvo.

—g Novosadska blagovna borza, 12. junija. Cene na produktih borzi so ostale v glavnem neizpremenjene. Celokupni promet znaša v vagonih: 10 vag. pšenice, 84 vag. koruze in 10 vag. moka.

—g 51. glavna skupščina Trboveljske premogokopne družbe. Včeraj dne 12. t. m. se je vršila 51. glavna skupščina Trboveljske premogokopne družbe, in sicer zadnjikrat na Dunaju ob navzočnosti vladnega komisarja g. dvornega svetnika Stergarja iz Ljubljane. Trboveljska premogokopna družba je že prenesla svoj sedež v Ljubljano, vendar je vsled formalnosti, katere predpisuje ugovor Jugoslavije z Avstrijo, sedež družbe še registriran na Dunaju, vsled česar se je glavna skupščina za leto 1923 vršila še na Dunaju. Od izkazanega čistega dobička per Din 31.867.949,22 se bo izplačala ista dividenda kot za leto 1922, t. j. Din 25.— na delnico, katere se bo izplačevala od 1. julija naprej pri Slavenski banki in vseh njenih podružnicah. V upravnem svetu so bili na novo izvoljeni gosp. Vladimir Arko, predsednik Slavenske banke in gosp. rudarski svetnik Karlon H. iz Sarajeva. V nato obdržani seji upravnega sveta je bil doseženi predsednik gosp. Rud. Bistieghi izvoljen častnim predsednikom, medtem ko je mesto predsednika ostalo neizpolnjeno ter bo isto zasedeno po Jugoslovenu.

—g Rassegna Economica Commerciale Italijugoslava. Pod tem naslovom bo od sije izhajala revija Italijug, ki jo izdajajo milanski trgovski krogi. Najnovejša številka prinaša prav lepo urejene gospodarske informacije.

—g Dobava mehkega svinca. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši dne 26. junija t. l. ponovna ovrtaletna licitacija glede dobave 6000 kg čistega (99—) mehkega svinca.

—g Dobava karbida. Pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se vrši 25. junija t. l. ovrtaletna licitacija glede dobave 300 kg karbida.

—g Gospodarsko zblizanje med Češko-Slovaško in Bolgarsko. Sboranje je pričelo s prvimi čitanjem zakona glede naročila državnih dobav v škodovih in Ringhofferjevih zavodih. Proti naročilu se je oglašil bivši železniški minister Kazasov, ki je tedaj, da je naročilo čisto nepotrebno. Za predlog so govorili predvsem poslanec združene demokratične stranke in povdarjali potrebo gospodarskega zblizanja s Češko-Slovaško ter vohbe z vsemi Slovani. Po dvehurnem stvarnem razmotrivanju in pojasnili ministrskega predsednika Cankova je sboranje sprejelo z veliko večino v prvem ter tudi v drugem nujnem čitanju dogovor o naročilu dobav v škodovih in Ringhofferjevih tvornicah. Proti naročilu so glasovali socialisti, demokrati, komunisti in zemljedelci.

O BLEKE NA OBROKE
MESTNI TRG 5
O. BERNATOVIC

Najnovejša poročila.

Volitev predsednika francoske republike.

Velikanski naval občinstva v Versailles. — Vsi hoteli zasedeni. — Veliko zanimanje med diplomati. — Posebni vlaki iz Pariza. — Doumergue največ šans.

— Pariz, 13. junija. (Izv.) Splošno danes jutraj prevladuje mnenje, da bo izvoljen za predsednika republike predsednik senata oziroma narodne skupščine Doumergue, ki bo prejel okoli 500 glasov.

— Pariz, 13. junija. (Izv.) Policijski prefekt je danes jutraj z več uradniki odpotoval v Versailles, da priredi vse potrebno za volitev predsednika republike. V Versaillesu je nastopilo danes ob zgodnjih jutranjih urah najživahnejše življenje in vrvenje. Velikanske množice prebivalstva in meščanov se vozijo s posebnimi vlaki proti Versaillesu, kjer bodo pričakovale izida volitev. Vsi versailski restavrantji so popolnoma zasedeni, ravno tako tudi drugi javni lokali. Hotelske sobe so bile že snoči v bližini versailskega gradu povsem zasedene. Največ sob so najeli diplomati. Okupirali so angleški, ameriški, italijanski, perzijski in drugi poslaniki skoraj najboljše sobe in apartemente.

Kakor javljajo listi, nameravajo komunisti po končani volitvi prirediti v Versaillesu velikanski shod. V svrhu vzdrževanja javnega reda in miru je pariška politična oblast dirigirala v Versailles nad 500 pariških orožnikov.

S posebnimi vlaki se vozijo člani poslanske skupščine in senata proti Versaillesu. Danes dopoldne je že opaziti velikanski naval množice. Dopoldne že so se pripeljali v Versailles množestvilni poslanci in senatorji. V nekaterih

levičarskih krogih še vedno živahno agitirajo proti Doumergueju ter zahtevajo, da ne sme pri izvolitvi sprejeti glasov desnice.

— Pariz, 13. junija. (Izv.) Danes ob 14. popoldne volil narodna skupščina, ki sestoji iz senata in poslanske skupščine, ter ima 819 glasov, novega predsednika republike. Ljut boj traja še danes dopoldne med Doumerguejem in Painlevejem. Ob 13. popoldne se je sestal na posvetovanje vodilni odbor leve, ob 13.30 se sestanejo vsi levičarski poslanci, da končno odločijo o kandidaturi na predsedniško mesto. Pred versailsko palačo se je sedaj zbrala velikanska množica... Vse nestrno pričakuje vesti: Novi predsednik republike je izvoljen!

Volitev predsednika so taine. Za predsednika je izvoljen oni kandidat, ki doseže absolutno večino oddanih glasov. Glasuje se poimensko. Glasovanje, kakor računajo, bo trajalo okoli dve uri. Narodni skupščini, ki voli predsednika, predseduje predsednik senata, in to je Doumergue. Po končanem skrutinju naznani predsednik skupščine odnosno njega podpredsednik, če je predsednik izvoljen, kratko izid volitev z besedami: »Gospoda X-a proglašam, ker je dobil večino oddanih glasov, za predsednika republike za dobo sedmih let.«

»Petit Parisien« danes pravi, da dobi Doumergue 500 glasov in da bo torej izvoljen proti Painleveju.

Strahovit politični umor v Rimu.

Usoda poslanca Mattiottija neznana.

— Rim, 13. junija. (Izv.) O usodi poslanca Mattiottija vlada še vedno do danes dopoldne popolna negotovost. Fašistovski krogi so postali zelo nerazgovorni, ker je ta zadeva postala svetovni škandal. V javnosti se čimbolj potrjuje in utrjuje mnenje, da je postal Mattiotti žrtve svojih političnih nasprotnikov. Ker se je snoči raznesla vest, da so našli Mattiottija mrtvega v Grotte rosse, kraju, oddaljenem kakih 7 km od Rima, so se takoj že snoči odpeljali na lice mesta unitaristični poslanci Baldesi, Buozzi, Gonzales, Cassinelli in Tacconi. V avtu se je tja odpeljala tudi posebna policijska komisija z rimskim kvestorjem na čelu. Policija je po svojih agencijah izvedla tam najstrožjo preiskavo in poizvedovanja. Šele danes jutraj so se vsi vrnili brez pozitivnega rezultata. Mattiottija niso tam našli niti mrtvega niti ranjenega. Za njim ni bilo nobene sledi... Rimska policija je ukrenila vse, da bi se našle sledi za krivci.

— Rim, 13. junija. (Izv. Ob 12.) Danes jutraj je policija aretirala lastnika garaže, pri katerem si je izposodil neznani šofer avto, s katerim je bil odpeljan po peticiji napadalec poslanca Matteotti. Govore, da bodo sledile v kratkem senzacionalne aretacije uglednih in vodilnih oseb. Na glavnem rimskem kolodvoru Termini je bila snoči ustavljena neka ugledna oseba v momentu, ko je hotela odpotovati v severno Italijo. Ime še ni znano. Aretirana oseba zavzema zelo odločilno mesto v fašistovski stranki.

Današnji »Corriere italiano«, osebno glasilo Mussolinijevo, piše o dogodku: »Do danes jutraj nobenih novosti. Na kvesturi so čuli vso noč. Kvestor Bertoni vodi osebno sam vsa poizvedovanja. Poveljnik varnostne stra-

že general Debono je prevzel osebno glavno vodstvo preiskave in je mobiliziral v ta namen vse na razpolago mu dane varnostne in policijske sile. Ministrski predsednik Mussolini je govoril na snočnem velikem fašistovskem svetu. Njegov govor je bil zelo silovit. Proti avtorjem napada bo uporabil vsa sredstva, da se izlede. Po končanem posvetovanju v velikem fašistovskem svetu je Mussolini takoj zahteval točnih poročil od kvestorja Bertonia in generala Debona. Zahteval je nemudoma poročila o dosedanjih uspehih.

— Rim, 13. junija. (Izv.) Poslanec Matteotti je bil duša unitaristični socialistični stranki, bil je strankin generalni tajnik. Po pokolenju je sin zelo bogate meščanske rodbine, študiral je pravo, postal je najprej odvetnik in pozneje docent na univerzi v Bologni. Leta 1921. je bil izvoljen za poslanca in sedaj zopet. Med delavstvom je užival velike simpatije. Kot generalni tajnik stranke je bil zelo obsovažen pri fašistih, vsled česar opravičeno sklepajo, da gre tu za politični umor.

— Rim, 13. junija. (Izv.) Po vseh glavnih mestih in na glavnih cestah so bile danes ponoči postavljene močne straže in kontrole, ki so natančno pregledale vsak avtomobil in dokumente potnikov. Posebno stroga kontrola je bila v Milanu in Turinu. Kvestura v Milanu je zasedla vse dohode v mesto.

Velika eksplozija ameriške bojne ladje.

— San Pietro, Kalifornija, 13. junija. (Izv.) Na ameriški križarki »Mississippi« je nastala včeraj strahovita eksplozija. Zahtevala je veliko človeških žrtve. Mrtvih je bilo 20 mornarjev in 100 mornarjev težko ranjenih.

★ ★ ★

Važni politični razgovori v Beogradu.

— Beograd, 13. jun. (Izv. Ob 12.30)

Danes dopoldne so bile v ministrskem predsedstvu važne politične konference, ki so se jih udeležili ministrski predsednik Nikola Pašić, ministri Svetozar Pribičević, Marko Tričković in Krste Miletić. Na teh konferencah so razpravljali o važnih ukrepih, ki se imajo izvesti glede nadaljnjega razvoja notranje državne politike. Ti ukrepi se izvedejo v najkrajšem času.

— Beograd, 13. junija. (Izv.) Danes dopoldne je ministrski predsednik Nikola Pašić v drugi sprejel na daljšo politično konferenco voditelja opozicijske frakcije SLS dr. Ivana Šusteršiča. V opozicijskem tisku je vzbudila velikanski vihar vest o včerašnjem popoldnem sestanku ministra Svetozarja Pribičevića in dr. Ivana Šusteršiča. Kakor se je izjavil vašemu dopisniku minister Pribičević, sta oba politika izmenjala misli glede notranjepolitičnega položaja. Izmenjava misli se je vršila na prijateljski način, kot je običajno med vodilnimi politiki.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 13. junija. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 14.005—15.05, Pariz 4.425—4.475, Praga 246.30—249.30, Newyork 83.75—84.75, London 364.50—367.50, Trst 366—369.—, Dunaj 0.1183.—0.1203, Valute: dolar 82.75—83.75. Efekti: 7% invest. posoj. 1921 65.50—66.50, 2½% drž. renta za ratno štetu 137—139, Centralna banka 38—39, Hrv. eskomptna banka 129—131, Kreditna banka, Zgb. 126—127, Hipotekarna banka 66.75—67.50, Jugobanka 115—117, Prastediona 915—920, Slavenska banka 110—113, Eksploatacija 122.5—125, Sečerana, Osijek 1155—1175, Isis d. d. 60, Nihag 92—100, Gutman 880—890, Slaveks 370—375, Slavonija 104 do 106, Trubovelska 580—600, Vevče 169.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih, 13. junija. Današnja borza: Beograd 6.75, Praga 16.60, Newyork 5.67, London 24.67, Pariz 30, Milan 24.63, Berlín 1.36, Amsterdam 212.25, Dunaj 0.0080. — Trst, 13. junija. Današnja predborza: Beograd 27.20, London 99.20—99.40, Pariz 120—121, Newyork 22.92—23.025, Curih 404—405.50, Dunaj 0.0323—0.325, Praga 67.15—67.30.

— Dunaj, 12. junija. Devize: Beograd 830—834, London 306.300—307.300, Milan 3089—3101, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3802—3818, Praga 2080—2090, Curih 12.500—12.550, Valute: dolar 827—833, dolar 70.460—70.860, lira 3095—3115, češka krona 2067—2083.

To in ono.

MEDZVEZDNO LETALO.

Francoz g. Robert Esnault-Pelterie, posestnik ene največjih tvrdk za izdelovanje letalnih motorjev, je sestavil načrt za motor, ki bo lahko vlekel letalo tudi v brezračnem prostoru, torej bo pripomogel, da bomo neki dan leteli na mesec ali pa še bolj daleč.

Jules Verne si je v svojem »Potovanju na mesec« izmislil velikanski top, ki izstrelji projektil, v katerem se nahajajo drzni sopotniki. Danes pa vemo, da zaenkrat še ne moremo graditi takih topov, ki bi premagali privlačnost zemlje: vsaka izstreljena krogla pade zopet na zemljo nazaj.

G. Esnault-Pelterie je iznašel motor, katerega princip je enak onemu, ki ga popisuje Tolstoj v svojem »Poletu na Marse«. Njegov motor deluje potom reakcije vsled pritiska a tergo eksplozivnih nabojev, ki vsebujejo v sebi ne samo eksplozivno snov, ampak tudi kisik, brez katerega ni eksplozije. Kajti edino tak motor, ki si sam daje propulzivno energijo, lahko deluje v čisto praznem prostoru.

Tako imamo gonilno silo. Vemo tudi, kako je treba kretati to paradokšno letalo brez propelerja in brez kril po vesoljnem prostoru: eksplozije se vrše skozi vrsto odprtih, in če ene ali druge tedaj odprtin zapremo, se letalo zasuje v zaželeno smer. Reči je torej treba, da je v glavnem stvar že dovršena.

Mnogo je pa pomislekov fiziološke vrste: Kako je mogoče ohraniti v notranjosti stroja približno normalne pogoje temperature, zračnega tlaka, izmenjave izdihanega zraka, brez česar je življenje nemogoče?

Kar se tiče regulacije temperature, stvar ne bo delala nobenih težav, ker v medplanetnem prostoru ni nobenih oblakov in bi torej sonce neprenehoma ogrevalo letalo. Treba je samo napraviti, da se dajo izmenjati zunanje površne ploskve: črne, ki vsrkavajo sončno luč, s svetlimi, ki jo odbijajo.

Malo težje bo zagotoviti potnikom v zaprti posodi srednji zračni pritisk in izmenjavo izdihanega zraka, brez česar človeški organizem ne more obstojati. Ta problem pa, ki je isti v podmorskih ladjah, tudi ni neresljiv.

Največja težkoba je pa sledeča: Da premaga letalo zemeljsko privlačno silo, mora imeti začetno hitrost 8180 metrov na sekundo. Ko bo letelo 24 minut 9 sekund s to hitrostjo, pride v takozvani indiferentni pas, v katerem bo hitelo, ne da bi motor deloval, z doseženo hitrostjo, 48 ur 30 minut. Tu se bo pa pričela privlačnost lune in treba bo spraviti motor v tek, a ne, da pritiska stroj naprej, temveč da zavira hitrost padca. V teku nadaljnjih treh minut in 48 sekund bodo potniki izstopili na mesecu.

Vožnja bo torej trajala približno petdeset ur.

Samo — hic jacet lepus! — kaj je storiti, da se pri teh bliskovitih padcih iz neizmernih daljav vse skupaj na drobno ne razbije?

Računi so pokazali, da bi razstreljivo, katero bi bilo treba rabiti za tak motor, moralo razvijati 414.000 konjskih sil. Če bi vzelo letalo s seboj 300 kilogramov najmočnejšega razstreljiva, bi bilo to še 400krat preslabo...

Edino z radijem bi se morda dalo tukaj narediti, toda, kako?

Mislite, da je g. Esnault-Pelterie utopist? Nikakor ne! Pred petdesetimi leti je prorokoval, da bo mogoče enkrat priti iz Pariza v Peking nad oblaki mnogo hitreje kot z železnico ali ladjo. Torej —

PARIZANKE IN NAGOTA.

Kakor poročajo pariški listi, nudi vlemesto nad Seno v sedanjih vročih dneh sliko morskega kopališča. In tisti, ki je dal mestu to sliko — je pariški ženski svet. Obličje se ti tako lahko, da je to že tudi samim Parizankam, ki vedno nekaj preneso, več ko preveč. Na promenadah se pojavljajo tako oblečene Parizanke, kakor bi šle na »plage« v Trouville, v tistih zračnih, prozornih, enostavnih in — lasečnih kostumih. Vrat nag, roke nage, včasih nage tudi noge, tako da bi kar lahke skočile v vodo pa plavale. A da bi moge plavati, so njih kratka krila vse preveč lahka! O tej nagoti Parizank piše dovtipno pisatelj J. Rameau, a ob sklepu svojega članka postane naglo mlačen ter pravi: Tiste ženske, katere se takorekro slečene med nami izprehajajo, več izgube kakor pridobe v obeh opazovalcev. Slednji kult zahteva zase misterij. Vera je jela padati, kakor hitro so svetišča izgubila svoj smrak. Zahtevamo od svojih malikov, naj tako neomikano ne mečejo s sebe svojih zavojev, ako hočejo, da bi jih oboževali. Dim kadila se v senc najlpeše dviga. »Skrite svoje nedra, da bi jih ne mogli videti!« pravi hinavec; če bi mogli biti odkriti, bi dejal: »Skrite ta nedra, da bi jih — želel videti.« Čim več nagote vidimo krog nas, tem bolj pojema nje mičnost, milina in lepota — nagota prav za prav umira, kajti postaja — moralna. Česa je torej treba? Mari več nagote in več figovih listov? Ne to, ne ono. Solo sramežljivosti pogrešamo in sicer v izpopolnitve življenja in umetnosti.

Stric Tom:

Obrnjen suknjič.

Čudna so pota usode! — Hočem Vam povedati prigodo o svojem obrnjenem suknjiču. Kakor se zdi ta nasov vsakdanje suhoparen in skoro bi rekel odvrten, je stvar vendarle zanimiva iz različnih vidikov. Zanimiva za zgodovinarja, kakor za sociologa, da politika ali žurnalista niti ne omenjam, ti ljudje morajo imeti itak povsod svoj dolgi, špičasti nos; za ekonomo, kakor za literata, specijalno še za slovenskega literata, med katere sem zašel zadnji čas in na stara leta tudi jaz, ali vsaj na poti sem menda zaiti med nje. Kako, tega še sam prav jasno ne vem; vsaj sedaj še ne. Ali me je Bog že delj časa klical in vabil ter me tudi določil pri rojstvu za ta nevhvaležni poklic, pa ga nebogljeno izgubljeni sin ni poslušal in ne slišal med blodnim beganjem po svetu; ali je bilo treba izgubljenega sina šele izstradati ob prešičjih ostankih, da se je povrnil na dom, na svoj pravi očetov dom, to pokaže že bližnja prihodnost.

Toda zgodba o preobrnjenem suknjiču!...

Čudno se Vam bo zdelo najbrž, kaj ima moj obrnjeni suknjič opravka

z mojim literarnim poklicom. In vendar ga ima, pa še mnogo. Le počasi, vse zaporedoma Vam lepo razložim.

Usoda spoji in zverži včasih najbolj različne in naravnost smešno po svojem bistvu si nasprotujoče stvari, zlasti v izrednih časih, v kakršnih živimo dandanes.

Kot dober in skrben gospodar, imam še precej obleke iz boljših predvojnih časov. Seveda sila pogurane in raztrgane. Imam tudi svojega krojača, ki pa nima izobeženega nobenega znaka svoje obrti, vendar čez glavo dela: tudi ne vem, kje in če se je sploh kdaj učil krojaštva; po izpričevanju ga ne vprašam. Šiva in krpa v svojem prostem času; drugače je pa poštni uslužbenec. In kar je glavno, je najmanj za tretjino cenejši od drugih oderuhov po poklicu, ki imajo pa izobežene znake svoje obrti. Seveda povedati moram tudi, da pa niti ta vrli krojač ni imel že dolgo z menoj posla; komaj da sva se še poznala, ko pridem k niemu z že zavrženim suknjičem; razdril sem ga sam, da bi manj stalo, ker to za znam.

A priporočilji moj krojaček bi me tudi še zdaj ne bil videl, da ni poseben slučaj nanesel izrednega naključja.

Kakor že rečeno, se pečam zadnji čas tudi z literaturo, to je s pisatelje-

vanjem, pa naj bo že kakorkoli. In sicer sem začel povrsti s podlistki. Povsod mora biti red. Torej tudi pri tistih »zgrubah«, ki jim pravijo umetniki. S podlistki menda začne vsak nadebudni in normalni literarni vajenec, če je sploh kaj takih, vsaj jaz tako mislim in si predstavljam tako poslovni red. Sem že enkrat pričel, ko sem bil še čisto mlad in zelo najiven fant. Toda ne s podlistki, kar tragedije sem se lotil, samo ene seveda, prve in zadnje in sem, kajpak, tudi prav tragično pogorel, tako da se leta in leta še ozreti nisem več maral po ti nečimerni, pa raztrgani in lačni literaturi. Po dolgih letih komaj sva se zopet srečala s svojo mladostno koketo, oba stara, samec in samica, ter »prav mlo sva se spogledala«. In vzplamtela je stara ljubezen, ki nikdar ne zarjavi, saj veste!

Pa sem že zopet zašel v stran od svojega suknjiča! Oprostite, saj veste, če je človek zaljubljen, če brenči, pa še posebno, če zmore na stara leta, pravi naše dobro, verno ljudstvo.

Torej, kakor rečeno, zašel sem s podlistki. V radosti in navdušenosti spočel, izvalil in izklotil sem svojega prvega paglavca (menda ne delam samiceam prehude konkurence). Ne le na porodno, pozabil sem čisto na vse bole-

čine. Tudi čisto naravni pojav, vendar v takih prilikah, ne? Čisto majhno, drobčkano dete je bilo; mislim, da še dvajset gramov ni tehtalo. A gledalo je že tako bistro in jasno v svet, kakor stari. Skratka, vesel sem ga bil, sila vesel svojega lastnega proizvoda. In nese sem to revno stvarico brž, se mokrega, h krstu seveda, da bo vsaj pošten kristjan, v veri potrjen, kakor so drugi taki otroci krščanskih staršev.

Prinesem ga lepo zavitega in srmežljivo skritega v malhi, kakor ubogo, nezakonsko dete v uredništvo k gospodu, ki menda »upeljava« take otroke v pravoverno družbo. Pa komaj mu omenim vesel dogodek, misleč da se bo z menoj vred veselil tudi on, se mu je nakremžil narahlo iz previdnosti, kakor že znajo taki gospodje, obraz, kakor če prilije v poletni vročini nekaj kisa v pitno vodo, da ne dobiš mrzlice. Toda jaz sem dobil na mah mrzlico in vročico obejdeno. »Imam toliko takega blaga, da ga je za dve leti zadosti, denarja pa nič!«

V tem nepričakovanem razočaranju sem bil tako poparjen in zmešan, da sem se kar brez nadaljnega obrnil in odšel ter že hotel otroka — izpostaviti.

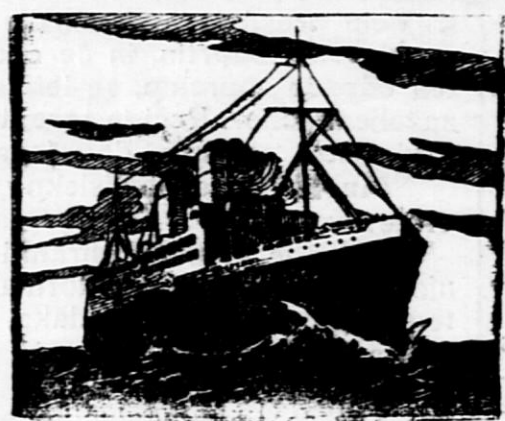
Vendar na planem se zopet malo

okrepim, da sem mogel zadevo trezno preudariti. »Kaj ne poznaš vojne psihoze, tudi uredniki niso varni pred to kužno boleznijo«, sem začel premišljevati sam pri sebi in iskati odpomoci. Stopil sem do svojega dobrega znanca in so-trudnika v istem uredništvu. Skupno z njim se napotiva zopet k gospodu. In glej spaka, ceremonija je bila naenkrat končana, otrok krščen in še celo nagrada nakazana za očetovstvo. Zopet sem se enkrat prepričal, koliko je vreden dober prijatelj.

Vendar zgodbe o suknjiču še vedno nisem povedal. Že vidim, star, oguljen suknjič pa literatura vendarle ne gresta skupaj po božjih postavah, po človeških kvečjemu! No, pa ker sem že začel, hočem tudi častno končati to svojo povest.

Sicer pa, kaj bom pa dolgo pripovedoval. Stvar je čisto kratka in enostavna. Denar sem imel. Sedemdeset dinarčkov, natančno toliko, kakor je zahteval moj spodobi krojač za preobrazbo mojega starega, grešnega suknjiča.

No in kaj hočete, da Vam več pripovedujem? — Moj literarni novorojenček prerodil je mene očeta in preobrnil ter pomladil moj stari izgubljeni suknjič. Moč literature!

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška pošta parobrodna linija — Generalno zastopstvo za kraljevino S. H. S. Zagreb, Trg. I. štev. 17. 2855

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sanpaolo. — Odprava potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu. Kabina tretjega razreda z dvema in štirimi posteljami.

Podzastopstva:

Beograd, Karagorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. — Veliki Bečker, Kraljeva Aleksandra ul. 4. — Bitoli, Boulevard Aleksandra 163. Brojavi naslov za gori navedena podzastopstva „Royalmail“.

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogorijo:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gruzu.

Brzjavni naslov: „Prometna banka“.

Dopisovanje v vseh jezikih.

Potnik za Slovenijo se sprejme takoj.

Pogoji po dogovoru. — Ponudbe pod „Galanterist 9-3995“ na upr. Slov. Naroda.

Najnovejši

modni trakti, svila 3824

in nakit za obleke

ravnokar došlo.

Modna trgovina

T. Eger

Ljubljana, Sv. Petra c. 2

„Color“

najboljša, neškodljiva BARVA ZA LASE.

Glavna zaloga drogerija A. KANC, Ljubljana. — Razpošilja tudi po pošti. 2922

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Pravkar so izšli CLAUDE FARRERJEVI

CIVILIZIRANCI

v prevodu Mirana Jarca, tisk in založba „Narodne tiskarne“ v Ljubljani. Knjiga je zbudila v Franciji in po vsem svetu velikansko pozornost, ker je prvi evropski književni roman, ki je na umetniški način razgalil življenje Evropejcev in ljudstva tonkinske kolonije v Vzhodni Aziji. Pisatelj opisuje zablude tamošnjega prebivalstva s pretresujočo resničnostjo. Knjiga se dobi v vseh knjigarnah. Cena broš. 20 Din.

Vsi sloji

so enodušni v tem, da tvrdka

A. Šinkovic nasl. K. Soss

Ljubljana, Mestni trg št. 19

razpolaga z bogato zalogo in konkurenčnimi cenami.

„NARODNA TISKARNA“ v Ljubljani

VIZITKE, KOVERTE IN PISEMSKI PAPIRSFIRMO KAKOR VSAKOVISTNE DRUGE TISKOVINE ITD. TELEFON ŠTEV. 904

Narodna sprejema tudi „NARODNA KNJIGARNA“

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanj pa Din 5—

Službe

Krojaški vajenec se sprejme takoj. Prednost imajo vajenci s hrano doma. — P. Capuder, Dalmatinova ulica. 3991

Kontorista

(kontoristinja) išče lesna tvrdka na deželi. Reflektanti morajo biti zmogni vseh pisarniških del. — Prednost imajo oni, ki obvladujejo italijansko v govoru in pisavi. Reflektira se samo na prvo vrstno moč z daljšo prakso. — Pismene ponudbe pod „Lesna“ na Aigme Company, Ljubljana. 3996

Prodaj

Fina zlata ura

in lep briljantni prstan se ceno prodaja. — Naslov pove uprava „Slovenskega Naroda“. 3949

Zbirka novcev

naprodaj. — Naslov pove uprava „Slovenskega Naroda“. 3972

Pisalni stroj

prvo vrsten, popolnoma nov, se ugodno prodaja. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda“. 3981

Bukovih železnih pragov

2,50 m. 15/25 cm. 1100 komadov — prodaja grajska uprava Grmače, pošta Smartno pri Litiji. — Ponudbe pod „15.990“ Tudi 25 plm. gred manjših dimenzij. 4005

Kupim

Jamska sesalka, rabljena, na dva cilindra, za ročni pogon in cevi dve coli — se kupi. — Ponudbe pod „Kudar“ sko podjetje 21/3913 na upravo „Slov. Naroda“.

Sokolskih in kavčnih peres

se kupi večja množina. — P. Capuder, Dalmatinova ulica (palača Vojne posojilnice). 3990

Stanovanja

Odda se soba z dvema posteljami in souporabo kuhinje za mesec julij, avgust, september. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda“. 3997

Zakonca z enim otrokom iščeta

sobo s kuhinjo, event. sobo in prostor za štedilnik postaviti: tudi na periferiji. — Plača do 300 Din mesečno. — Ponudbe na: Culkar, Preča na ulica 4. Ljubljana. 3982

Posojila

15.000 dinarjev posodim na prvo hipoteko onemu, ki mi da stanovanje, obstoječe iz ene ali dveh sob in kuhinje. — Ponudbe pod „15.990“ Tudi 25 plm. gred manjših dimenzij. 4005

Nepremičnine

Le »Posest«

Realiteta pisarna, d. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24 vam nudi pri nakupu najugodnejšo biro vsakovrstnih vil, stanovanjskih, trgovskih in obrtnih hiš, kmetijskih posestev, gračin, žag, mlinov, stavbnih parcel itd. 3770

Umetni mlin

in žaga na stalni vodi (turbinski pogon 40 PH) se odda takoj vse skupaj ali polovico. — Odda se tudi lokomobila 20 HP. — Stefan Kumparič, poselnik mlinov, Razkrižje, p. Strigova, Medjimurje. 4006

Prodaja tri kuća

u Bregani i Breganskom selu

I. Kuća sa nuzgradama, bašcom i oranicom u Bregani (Obrež) br. 30. u neposrednoj blizini tvornice štapova u Bregani (Slovenija) — te usred mesta. Veoma prikladna za trgovinu i gostionu.

II. Kuća sa nuzgradama u Breganskom selu br. 24 (Slovenija). U kući nalazi se trgovina mješovitom robom.

III. Kuća sa nuzgradama i bašcom u Bregani (Hrvatskoj) uz zemljišku cestu Bregana Bilje, na medji Hrvatske i Slovenije.

Upitati kod Vilima Pavlovića, Samobor, kod Zageba, Smithenova ul. 7, svake nedelje od 9—12 sati. 3868

Hiša z vrtom

na Vrhniki se prodaja proti polovični kupnini takoj. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda“. 3996

Prodaja se eno-nadstropna hiša

(velika) v večjem trgu (Hrvatske blizu štajerske meje, v kateri se nahaja dobro idoča trgovina mesanega blaga; poleg hiše je lepa gostilna. V isti hiši se da vpeljati trgovina z vinom in jajci na veliko. Hiša je skoro nova in v najboljšem stanju, zraven velik vrt in gospodarsko poslopje. — Sobe so parketirane; stanovanje in lokali kupcu takoj na razpolago. Prejzme se lahko z inventarjem ali po dogovoru. Cena je 420.000 Din. Ene tretjina plačljiva takoj, ostanek se odplačuje na polletne obroke na šest let z 12% obrestmi. — Naslov pove uprava „Slov. Naroda“. 4007

Dopisovanje

Rad pomanjkanja znanja

bi se rada seznanila z dobro situiranim gospodarstvom v svrhu ženitve. — Drugo se izve pisмено. — Ponudbe pod „Značaj 4008“ na upravo „Slov. Naroda“.

Razno

Kdor hoče graditi

kakršnokoli stavbo po nižani ceni, naj piše po pisemne informacije na: Dragotin Korošec, Rečica ob Paki. 3776

Znamke

posamezne, serije in lepote zbirke plačar najboljše. — J. Bradač, Ljubljana. Stari trg 34 II. 3988

Košnja

na travniku pod gradom (3 in pol ha) — se odda v najem. — Lončarska steza 10 (poleg Ljudskega doma). 3941

Pletenine

vseh vrst in predtis arja ročnih del, najmodernejši vzorci. Cene nizke. — L. Turk, Pred škofijo 1. I nadstropje (v prejšnjem poslopiju Kreditne banke). 938

Filatelisti pozor!

Priletno mi je nuditi v detailni razprodaji krasno zbirko »Evropa in Prekomorje« v vrednosti 300.000 Din. Tudi za največje zbirke lepa prilika. — Denar lahko v ugodnih mesečnih obrokih! Ker je zanimanje izredno, je v vašem interesu, da se zglaste takoj osebno ali pisмено. — J. Bradač, Ljubljana, Stari trg št. 34/II. 3989

Lokali

Staroznana

gostilna pri Ljubljani, z lepim vrtom, se takoj odda — najraje kakemu vinskega trgovcu — takoj v najem. Eventualno se odda 27 X 8 m velik betonski prostor kot klet, skladišče ali delavnica separatno. — Osebnost posreduje sprejemna Gospodarska pisarna Jos. Tribuč, Ljubljana-Glince 37 ob Tržaški cesti. 3992

Rodbine industrijalca Josipa, dr. Marijana in Srgjana Krmpotić, dr. Gjorgja Vesel, odvetnika v Trstu, Radikon ter dr. G. Catani v Poreču javljajo, da je po dolgotrajni, težki in mučni bolezni danes umrla v Trstu v 32. letu njihova nad vse blaga hčerka, sestra, soproga in svakinja, gospa

Karmela dr. Veselova roj. Krmpotić

zapustivši troje otrok in vso rodbino v neizmerni žalosti.

Pogreb se vrši v Trstu.

Nepozabno pokojnico priporočamo v spomin in molitev vsem prijateljem in znancem.

Ljubljana - Trst, 12. junija 1924.

4010

Sarotti.

Trgovci z delikatesami in slaščičarne!

Prispela Sarotti roba:

Cokolada:

Mlečna
Fondant
Gorka
Mokka
Lešnikova
Mokka zmi
Mokka kruhki
Mišji jeziki
Za kuhanje

Bonboni:

Korenje meš.
Sultan
Tosca
Lohengrin
Krogel
Holland
Phoenix
Stročnice
Victoria

Sarotti

Cokolada v velikosti od 100, 50, 25 g netto, za kuhanje 200 g netto.

Bonboni pakovani po 1/4, 1/2, 1 in 1 1/2 kg, kakor tudi razni luksuzni kartoni.

Zahtevajte ponudbe, ker so cene povoljne.

Na drobno Veletrgovina delikates Na debelo

I. Dučić

Tel. 2-73 ZAGREB, Vlaška ul. 46a.

Sarotti.

Sarotti.

BRACA PEC DALJ (SLAVONIJA) povsem zrelo skladista
Tvornica la zimske salame

MERAKL

boje, mastila, lakove, štuk, emajle, kistove i garantovano čisti firmi najbolje kakvoće nudi

Medić - Zankl

družba z omejeno zavezo

MARIBOR LJUBLJANA NOVI SAD
podružnica centrala skladište

TVORNICE:

LJUBLJANA - MEDVODE

Kreditni zavod za trgovino in industrijo LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjumi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd. Brzojavke: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548.